Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 242 (14047) | 1975 оной октябриин 15, среда | Сэн 2 мүнгэн.

ГАБЬЯАТАИ АЖАЛДА— УЛААН ТУГ

...публика дотороо эрхимлэжэ ябаһан комбай... ...дай, таряа зөөжэ байһан жолоошодой, на... ...паар ехээр хахалһан трактористнуудай ...лдэ КПСС-эй райкомуудай, колхоз, совхо... ...зууршалгаар газетэдэмнай табан хоног бү... ...нэгэ удаа Улаан туг үргэгдэнэ. КПСС-эй ...съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис му... ...лдэ илагшадай тоодо оруулагдаһан эдэ ме... ...торнуудай хүндэлэлдэ Улаан туг үргэгдэбэ:

...мин Вячеслав Сергеевич — Загарайн айма... ...XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой комбай... ...6736 центнер таряа сохёо.

...льев Гавриил Иванович — Бэшүүрэй айма... ...Калининай нэрэмжэтэ колхозой комбайнер ...центнер ороohо хуряанхай.

...ьшиков Валерий Васильевич — Бэшүүрэй ...ай Калининай нэрэмжэтэ колхозой комбай... ...470 центнер ороohо сохижо абаа.

...раев Павел Васильевич — Бэшүүрэй айма... ...лин-Булагай совхозой комбайнер 5800 цент... ...ороohо сохёо.

...уваев Федор Михайлович — Бэшүүрэй айма... ...лин-Булагай совхозой комбайнер 5200 цент... ...таряа хуряагаа.

...нилов Доржо Шагжиевич — Сэлэнгын ай... ...Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ком... ...6421 центнер таряа сохибо.

...ннов Юрий Петрович — Сэлэнгын аймагай ...Марксын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер ...центнер ороohо сохижо абаа.

...ржапов Данзан-Гарма Бальчинович — Сэ... ...аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхо... ...мбайнер 5000 центнер таряа хуряагаа.

...ынеев Сергей Гармажапович — Сэлэнгын ...ай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ком... ...5118 центнер таряа сохинхой.

...тоев Самбу Гармажапович — Сэлэнгын ай... ...XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ком... ...5000 центнер ороohо хуряажа абаа.

...терев Василий Петрович — Хэжэнгын айма... ...сааныи совхозой комбайнер 7059 центнер ...хуряаба.

...икжапов Алексей Дашинамжилович — Зэ... ...аймагай «Коммунизм» колхозой комбайнер ...центнер таряа сохиһон байна.

...чинов Бальжи Ухинович — Зэдын аймагай ...унизм» колхозой комбайнер 8226 центнер та... ...ункертаа оруулаа.

...шижапов Иван Дашижапович — Зэдын ай... ...«Коммунизм» колхозой комбайнер 7846 ...ер ороohо сохижо абаа.

...рбоев Даниил Дамбаевич — Зэдын аймагай ...унизм» колхозой комбайнер 6535 центнер ...суглуулаа.

...ренов Николай Лодоевич — Зэдын аймагай ...унизм» колхозой комбайнер 6324 центнер ...хуряажа абанхай.

...ков Михаил Алексеевич — Зэдын аймагай ...унизм» колхозой комбайнер 1000 гектар та... ...яарлан хадаад, баал суглуулжа сохиходоо ...центнер ороohо хуряагаа.

...рактаев Александр Чимитович — Түнхэнэй ...тай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнер ...центнер таряа сохёо.

...аров Макар Жамьянович — Түнхэнэй айма... ...Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой комбайнер 5103 ...ер таряа хуряагаа.

...астай бэрхээр ажаллажа байһан механиза... ...удта алдар соло!

...ЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ ...РГЭЛЖЭЛЬӨӨР...

...ан Аха» колхозой ...ниитынгээ малда ...хүрэхэ тэжээл бэ... ...абахын тула эдэбхи... ...тэмсэнэ. Үбһэ ху... ...дүүргэһэнэйнгээ һүүл... ...ленко сабшажа эхилбэ. ...лто, Дэбһэг гэжэ га... ...дта зеленко сабшаха, ...бухаллаха, тэрэниие ...сомохо ажал түлэг ...ябана. Эндэ комму... ...Владимир Махлеевич ...ой бригада ажаллана ...Бригадирай хэхэ ...тон ехэ. Өөрөөшье ...тай адли зеленко ...тармаха, сомохо ёһо... ...юм. Бригадын гэ... ...Владимир Жамсаевич ...Андрей Самбаев, ...Цыденовна Данцара... ...Ринчин-Базар Сомоно... ...Хайдаков гэгшэд бү... ...удэртөө «унаһан мал... ...абангүй» ажаллажа, ...нгөө нормо һэтэ үлүү... ...үргэжэ шадана. Тии... ...механизаторнууд, жо... ...Доржо Будаев, Алек... ...ба Анатолий Данцара... ...Сэдэн Будаев, Алек... ...Соётов, Жалсарай Цы... ...Николай Тагланов, ...Дугаров, колхозой ...БурАССР-эй га... ...механизатор Шүлтэм ...вович Гомбоев түрүү... ...һайнаар ажаллажа, тэ... ...бэлэдхэлгые урагша... ...яабуулна.

...Техникээ хүсэд дүү... ...эрэглэхэ гэжэ оролдо... ...—гээд нүхэр Гомбо... ...нэ.

...Мүнөө жэл үнгэрһэн ...һэ бага зеленко аб... ...Ургаса муу байна, — ...эндэ хамһалсажа бай... ...колхозой правлениин тү... ...ын орлогшо Ешэ Дэндыпович Мандагаев хэлэбэ.

Гадна бригадын тогоошон Степан Аюшеевич Патархеевтэшье ажал ехэ. Эртэ бодожо, амтатай эдеэ хоол бэлдэхэ гээшэ тэрэнэй гол уялгань болоно. Ехэшүүлтэй хамта эндэ Орлигой дунда һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад ажаллана.

Һурагшад ажалай удха шанарые һайн ойлгожо, харюусалгатайгаар хүдэлнэ. Тэдэнэй хүсөөр 500-гаад центнер зеленко сүм хуряагдаа.

— Һурагшад ехэшүүлһээ дутуугүй ажаллана,—гээд, зеленко хуряалгада туһалалсажа ябаһан эндэхи хонишон Пурбо Шарлаевич Папаев намда хөөрөө һэн.

Үнэхөөрөө энэ зүб. Манай һурагшад Даша Наханцаков, Кеша Мандагаев, Аркадий Галсанов, Булад Мункочов, Валерий Доржиев болон бусад тармаха, асалхадаа шадамар бэрхээрээ хэнһээшье дуталдаагүй. Һурагшадтай хамта ябалсаһан багшанар Олег Владимирович Калмыков, Эдуард Аюрович Гергенов шабинар тухайгаа һэтэл магтан хөөрэдэг байна.

— Зай, үхибүүднай һайн һурагты. Журамтай ябагты. Бидэндэ туһаламжа ехээр үзүүлһэндэтнай маша ехэ баяртайбди, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Андрей Сыренович Галсанов юрөөбэ. Ингэжэ «Улаан Аха» колхоз бүхы малдаа тэжээл бэлэдхэлгээ үргэлжэлүүлһээр ябана гээшэ. Энэ ажалынь һаяар түгэсхэхөөр хараатай.

Вл. ГАЛСАНОВ.

Аха.

...АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...НҮХЭР П. К. ЕФРЕМОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, ...дөө ажахын болон финансын органуудта олон жэлэй ...нада һайнаар ажаллаһанайнь түлөө Хурамхаанай ...шадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдко... ...финансын таһагые даагша Петр Кирсанович **Ефре...ые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиу... ...**Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной октябриин 14.

XXV КПСС-эй съездые угтуулан

«Энэмнай одоол оньһон техникын ёһотойл эзэн трактор, машинагүйгөөр нэгэшье үдэр байжа шадахагүй хүн гээшэ» гэжэ Агния Феоктистовна тухай нютагайнь зон хэлсэдэг.

Тэрэнь нээрээшье зүйтэй. Жэлэй дүрбэн сагта тэрэ «Беларусь» тракторайнгаа жолоое гарһаа табидаггүй. Хабар болоходо Агния Варфоломеева газараа хахалха, кукурузынгаа үрэһэ тариха, зундаа ургасын хойноһоо харууһалжа, буртаг үбһыень сэбэрлэхэ, шоройень зөөлэрүүлхэ, намар болоходо ургасаяа хуряаха, тараалан дээрээ наг шэбхэ зөөхэ, үбэл болоходо трактор, машинаяа заһабарилха. Юрэдөө, түхэреэн жэл соо хэхэ ажал барагдахагүй.

Агния Феоктистовна эгээл 26 жэлдэ Мухар-Щэбэрэй «Родина» колхоздоо трактористаар хүдэлхэ зуураа, ингэжэ ажаллана. Эрхимээр хүдэлһэнэйнгөө түлөө Октябриин Революциин орденоор, хэдэн медаляар шагнагданхай. Жэшээнь, һүүлэй табан-зургаан жэлдэ кукуруза ургуулдаг звено даана. Байгша ондо 235 гектар тараалангай га бүхэнһөө 150 центнер ургаса абаха даабаритай аад, 158 центнер ногоон намаа хуряажа, ажахынгаа үнеэдтэ эдюулхэ элбэг ехэ силос дараа. Мүнөө тараалан дээрэ наг шэбхэ зөөжэ, сүлөө тухагүй хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Ф. Варфоломеева.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ҮЛЬДЭРГЫН ТАРЯАШАДАЙ АМЖАЛТА

Энэ жэлдэ Яруунын аймагай «Коммунизм» колхозой таряашад урда жэлнүүдтэй сасуулхада, нилээдгүй баян ургаса ургуулаа. Таряа хуряалгаяа богони болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхын түлөө социалис мүрысөөн тус ажахыда үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн байна. Энээнэй ашаар колхозой механизаторнууд аймаг дотороо эгээл түрүүлэн октябриин 2-то ургасаяа хуряажа дүүргэбэ.

Бүхыдөө 4033 гектар газарай ороohото ургамалнууд хуряагдаа. Гектар бүриһөө 10 центнер гэхэ гү, али бүхыдөө 39488 центнер ургаса абтаа. Таряа хуряалга дээрэ 20 комбайн хүдэлөө. Комбайнернуудай мүрысөөндэ И. Н. Аскаров, Г. Ф. Климов гэгшэд түрүүшын үдэрһөө онсо шалгаржа, халаанайнгаа даабаринуудые 130—140 процент дүүргэдэг байба. Түрүү комбайнернуудай хүндэлэлдэ Ажалай алдар солын туг үргэгдэнхэй. Тэрэшэлэн Б. Ц. Хашитов, А. А. Бакиров, И. А. Климов, залуу комбайнернууд Е. Хакимов, Ж. Жанаев гэгшэд үндэр бүтээсэ туйлажа гараа.

Ороohо зөөдэг автомашинануудай жолоошодой мүрысөөндэ В. Д. Москвитин, Э. Цыренжапов, П. Москвитин, В. Бурлаков гэгшэд шалгарһан байна.

Колхозой механизаторнууд шударгы ажалайнгаа ашаар таряа хуряалгаяа хүдэлмэриин 20—22 үдэрэй хугасаада дүүргэхэ гэһэн үгэдөө хүрэжэ шадаа. Мүнөө гүрэндэ таряа тушаалга эхилэнхэй. Ажахы 14 мянган центнер ороohо худалдахаар хараална.

Ургаса хуряалгатай хамта поли дээрэһээ һолоомо суглуулжа сомохо, мүн паар хахалха хүдэлмэри нэгэн доро ябуулагдаа. Мүнөө 2300 гектарай һолоомон сомогдоод байна. 1000 гектар намарай паар хахалха түсэбөө дүүргэхэ дүтэлөө. Октябриин нэгэн болотор 900 гаран гектар паар хахалагдаад байгаа. Эдэ үдэрнүүдтэ тараанай тоог дээрэ ороohо сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдана. Гүрэндэ худалдагдаха, үрэһэндэ хаагдаха ба малай тэжээлдэ гаргашалагдаха ороohон илгагдажа байна.

Д. ДУГАРОВ.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР А. А. МАТРЕНИНИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, хүдөө ажахын органуудта олон жэлэй турша соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь түлөө Улаан-Үдын аймагай «Забайкальский» гэжэ ангай совхозой ахамад ветеринарна врач Александр Абрамович Матренинние Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1975 оной октябриин 14.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани октябриин 13-да боложо, КПСС-эй ЦК-гай шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, ороной социальню-экономическа хүгжэлтын үндэһэн асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэнүүдэй үндэһөөр, СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй проект зохёохо хүдэлмэриин ябаса тухай мэдээсэл соносхогдоо. СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб ба гүрэнэй бюджедые 1975 оной январь—сентябриин турша соо дүүргэлтын дүнгүүд заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн, тэрэшэлэн 1976 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй ба СССР-эй гүрэнэй бюджедэй проектнүүд хаража үзэгдэһэн байна.

Арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдтэй зохилдуулан, үнгэрһэн үе соохи совет экономикын хүгжэлтэ бэелүүлэгдээ.

Промышленна үйлэдбэриин ургалтые үнгэрэгшэ жэлэй тусхайта үеынхитэй жэшэбэл, жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанай ёһоор, 6,7 процент байха аад, 7,8 процент болоо. Промышленна продукци худалдаха түсэб бүхы союзна республикануудаар, ниитэ союзна ба союзна республиканuудай министерствэнүүдээр дүүргэгдээ. Түсэбһөө гадуур 5 миллиард түхэригэй промышленна продукци үйлэдбэрилэгдэһэн ба худалдагдаһан байна. Промышленностьдахи ажалай бүтээсэ 5,7 процентээр дээшэлхэ түсэбтэй аад, 6,1 процентээр ургаа.

Хүдөө ажахын талаар харабал, мал ажалай гол продуктнуудые худалдан абалга үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиһөө үлүү болоһон байна. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин материальню-техническэ үндэһэ һууринь бэхижэжэ үргэлжэлөө. Хүдөө ажахыда минеральна үтэг-жүүлгэнүүдые, шухала түхэлэй техникэ үгэхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Совет арадай баян дэлгэр байдалые саашадань улам хүгжөөхэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. Хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай һарын дундуур салин хүлһые үнгэрэгшэ жэлэй январь—сентябрьтай жэшэбэл, 3,7 процентээр нэмээ. Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаандахи рознична эд товарай эрьесэ 7,2 процентээр ехэ болобо.

Юһэ һарын турша соо гүрэнэй капитальна мүнгэ һомололгын ашаар 41 миллион шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд, 0,9 миллион хүнэй һууритай юрэнхы эрдэмэй һургуулинууд, һургуулида ороодүй үхибүүдэй 94 мянган хүнэй һууритай эмхи зургаанууд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа.

1975 оной январь—сентябрь һарануудта түсэбэй дүүргэлтэдэ дутагдалнууд тохёолдоһон байна гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ мүн лэ тэмдэглэгдэбэ. Хэдэ хэдэн министерствэнүүд, союзна республиканууд гол шухала зүйлэй продукци арадай ажахыда табиха түсэбөө, үйлэдбэриин хүсэнүүдые барижа, ашаглалгада үгэхэ даабаринуудаа дүүргээгүй. Хэдэ хэдэн һалбаринуудта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар продукци үйлэдбэрилгын түсэбөөр хараалагдаһан ургалта туйлагдаагүй, материально-техническэ нөөсэ баялигууд арьбалалта багатайгаар гаргашалагдана. Министерствэнүүд, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд бүтээгдэн гаргагдаһан продукциин шанарые һайжаруулха асуудалнуудта анхарал багаар хандуулна.

1975 оной юһэ һарын түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүдые гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, заседани дээрэ хэгдэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые хараада абан, 1975 ондо — түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй даабаринуудые, мүн КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө предприятинуудай коллективүүдэй абаһан угтамжын түсэбүүдые, уялганиуудые дүүргэлгэ ба үлүүлэн дүүргэлгые хангаха хэмжээ ябуулгануудые хараалан бэелүүлхыень СССР-эй Министрнүүдэй Совет СССР-эй министерствэнүүдэй, албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые уялгалба.

1976 ондо СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй, СССР-эй гүрэнэй бюджедэй проектнүүдые хаража үзэхэдөө, үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын, арад зоной байдал һайжаруулха нэмэлтэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхын, хүдөө ажахые, илангаяа мелиорациие саашадань хүгжөөхын, арадай хэрэглэмжын эд бараа бүтээн гаргалга ехэдхэхын, эдэнэй шанар һайжаруулхын, ассортиментыень үргэдхэхын тула арга нөөсэнүүдээ улам хүсэдөөр ашаглаха гээшэ шухала гээд онсо анхарал хандуулһан байха юм.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр А. Н. Косыгин заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, зүбшэн хэлсэлгын дүнгүүдые согсолһон, 1976—1980 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөлгын гол шэглэлнүүдэй ба 1976 оной түсэбэй проектнүүдээр КПСС-эй ЦК-гай абаһан шиидхэбэри доторхи зорилгонуудта тоггоһон байна.

(ТАСС).

ХЭТЫН, ЭБДЭРШЭГҮЙ ХАНИ БАРИСААН

ВОЛГОГРАД. (ТАСС-ай тусхай корр.). Эндэхи трактор бүтээгшэдэй коллективэй СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Эрих Хонеккер түрүүтэй ГДР-эй партийно-гүрэнэй делегацитай октябриин 13-да уулзалга эбдэршэгүй хани барисаанай, аха дүү ёһоной харилсаа холбооной гэршэ боложо үнгэрбэ.

Трактор бүтээдэг үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директор В. А. Семенов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Волгоградска обкомой нэгэдэхи секретарь Л. С. Куличенко, слесарь-хабсаргагша Г. В. Букаев, булад хайлуулдаг цехэй комсомолой организациин секретарь Татьяна Барсукова эндэ эмхидхэгдэһэн митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Удаань КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитоновто үгэ үгтэбэ. КПСС-эй Центральна Комитедһээ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Леонид Ильич Брежневһээ үнэн зүрхэнэй амаршалга, һайн һайханиие Волгоградай тракторна заводой хүдэлмэришэдтэ, инженернүүдтэ, техникүүдтэ, хотын бүхы ажалшадта дамжуулан хүргэһэн байна.

Манай немец ханинарай албанай хэрэгээр ерэлгэ, Москвада болоһон хөөрэлдөөнүүд, СССР-эй ба ГДР-эй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай шэнэ договорто гар табилга уласхоорондын ехэ удха шанартай хэрэг болоо гээд И. В. Капитонов тэмдэглээ.

Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Эрих Хонеккер суглараашадаар халуунаар угтагдан, митинг дээрэ үгэ хэлэбэ.

Делегациин үмэнэһөө нүхэр Э. Хонеккер Э. Тельманэй портредтэй Улаан туг заводой коллективтэ барюулаа. Предприятиингаа бүтээн гаргадаг ДТ-75М түхэлэй тракторай хүдэлдэг моделиие трактор бүтээгшэд немец хани нүхэдтөө бэлэглэһэн байна.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

ГДР-эй партийно-гүрэнэй делегаци Эхэ орондоо бусахаяа мордобо

ВОЛГОГРАД. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер түрүүтэй ГДР-эй партийно-гүрэнэй делегаци Эхэ орондоо ошохоёо октябриин 13-да Волгоградһаа мордобо. КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй уряалаар тэрэ хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэһэн байгаа.

БҮХЭДЭЛХЭЙН БАСАГАДАЙ УУЛЗАЛГАДА ХАБААДАГШАДТА

Хүндэтэ ханинар!

Бүхэдэлхэйн басагадай уулзалгада хабаадагшад — Таанадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

Сүлөөтэ байдалтай, тэгшэ эрхэтэй болохо гэжэ олон зуун жэлдэ эрмэлзэгшэ эхэнэрнүүдэй хүсэл бодолой бодото дээрээ бэелһэн социалис гүрэнэй нийслэл — Москва хотодо таанар сугларбат. Совет эхэнэрнүүдэй зохёон байгуулхы ажалтайнь, общественэ ажабайдалда эдэбхитэйнгээр хабаадалгатайнь эхын үндэр үүргэ уялгые тааралдуулхаар, соёлой ба оюун бодолой шухала хэрэгүүдтэ олоороо хабаадахаар арга боломжо совет эхэнэрнүүдтэ бүрин хангаха гэжэ манай партии ба гүрэн саг үргэлжэ оролдодог.

Танай уулзалга — Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлэй ябуулгануудта хабаатай ехэ хэмжээнүүдэй нэгэн, залуушуулай үндэһэн шухала зорилгонуудай түлөө тэмсэлдэ түрүү үзэл бодолто эдир хүсэнүүдэй хамтын ажал ябуулга хүгжөөн дэлгэрүүлхэ шухала шата болоно. Эмэгтэй залуушуул үргэн олон ажалшадтай хамта жагсан, дарлалта мүлжэлгэдэ, монополинуудай зонхилолгодо эсэргүүсэн, демократиин, национальна сүлөөрэлгын ба бэеэ дааһан хүгжэлтын түлөө, олохон оронуудта эхэнэрнүүдые дарлан доромжолһоор байһан ябадалда эсэргүүсэн тэмсэнэ.

Эхэнэрнүүдтэ үнэхөөрөө адли тэгшэ эрхэ хангалгын, общественэ экономическа ба социальна хүгжэлтэдэ, тэдэнэй бүхы талаараа хабаадалгын асуудалнуудай уласхоорондын иимэ үргэн, ехэ хуралдаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байһаниинь тон шухала.

Манай ороной, тэрэшэлэн бусад олон оронуудай арадууд айхабтар ехэ туршалгануудые дабан гаража, тон ехэ гэмтэл хохидолнуудые үзэжэ, фашизмые илаһаар 30 жэлэй ойн жэлдэ танай уулзалга боложо байна. Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй энэл жэлдэ амжалтатайгаар үнгэрөөд, уласхоорондын шахардуу байдал саашадань бүри ехээр һуларуулха, һуларалгыень батадхаха хэрэгтэ угаа ехэ удха шанартай болонхой байһаниинь ехэ ушартай. Уласхоорондын байдалай хэлбэришэгүй заһаржа байһаниинь бүхы хүнүүдэй бүрин сүлөөтэй, адли тэгшэ эрхэтэй болоотын аша туһада түрүү үзэл бодолтой бүхы хүсэнүүдэй, тэрэ тоодо эмэгтэй залуушуулай оролдолго хүсэлэлгэ нэгэдхэхэ аятай зохид шэнэ арга боломжонуудые хангана.

Империализмда эсэргүү демократическа залуушуулай эршэ зоригые, дайшалхы ёһоор һаналаа нэгэдэлгые, эдэнэй улам бэхижэжэ байгаа харилсаа холбооной, эб найрамдалай ба социальна дэбжэлтын хэрэгтэ эрхим һайнаар туһа хүргэжэ байһыень бидэнэр, коммунистнууд үндэрөөр сэгнэнэбди.

Таанадай уулзалгын амжалтатайгаар үнгэрхые үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

БҮХЫ ДЭЛХЭЙН БАСАГАДАЙ ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЭ

111 ороной эхэнэрнүүдэй, залуушуулай, студентнэрэй эмхинүүд болон хүдэлөөнүүдэй дүрбэн зуу гаран түлөөлэгшэд октябриин 13-да Союзуудай байшангай Колонно зал дотор сугларба. Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлэй хэмжээ ябуулганудай үндэһөөр, Бүхэдэлхэйн басагадай уулзалга эндэ баярай оршон байдалда нээгдээ.

Бүхы дэлхэйн эмэгтэй залуушуулай түлөөлэгшэд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй амаршалгые ехэ баяртайгаар, удаан альга ташалгаар угтаба. Энэ амаршалгые ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников хуралдаан дээрэ соносхоо.

Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай Герой, СССР-эй летчик-космонавт В. В. Николаева-Терешкова үрэтэй һайнаар хүдэлмэрилхыень бүхэдэлхэйн уулзалгада хабаадагшадта хүсэбэ.

ООН-ой зүгһөө СССР-тэ байдаг информационно түбэй директор В. В. Вахрушев, ЮНЕСКО-гой генеральна директорэй түлөөлэгшэ Яснин Захран (Иран), Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын жэлдэ зорюулагдаһан Бүхэдэлхэйн конгресс зарлаха уласхоорондын бэлэдхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ Барбара Армен Траут гэгшэд суглараашадта хандан, амаршалгын халуун үгэнүүдые хэлэбэ.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь З. Г. Новожилова ВЛКСМ-эй ЦК-гай, СССР-эй КМО-гой зүгһөө элидхэл хээ.

Удаа тээнь Демократическа залуушуулай бүхэдэлхэйн федерациин генеральна секретарь Жан-Шарль Негр (Франци) ВФДМ-эй зүгһөө элидхэл хэбэ.

Энэ үдэр уласхоорондын конференциин комиссинууд хүдэлмэрилжэ эхилээ.

Нийслэл хотын промышленна предприятинуудта, эмхи зургаанууд ба һургуулинуудта болоһон ехэ митингнүүдтэ дэлхэйн эмэгтэй залуушуулай түлөөлэгшэд хабаадаа, хилын саанаһаа ерэһэн айлшад, совет залуушуулай түлөөлэгшэд тэндэ үгэ хэлэхэдээ, фашис диктатурада эсэргүүсэн тэмсэжэ байгаа Чилиин демократуудай, Дүтын Зүүн зүгтэ таарамжатай, бата бэхи эб найрамдалай түлөө араб оронуудай залуушуулай тэмсэлые һайшаан дэмжэжэ байһанаа, Европын, Азиин, Африкын, Латиин Америкын гүрэнүүдэй арадууд ба залуушуултай һанал нэгэтэй байһанаа, монополинуудай дарлалта, мүлжэлгэдэ эсэргүүсэн, национальна бэеэ дааһан байдалай түлөө тэмсэдэг байһанаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Бүхэдэлхэйн басагадай уулзалга октябриин 14-дэ үргэлжэлхэ.

(ТАСС).

ПАРТИИНА АЖАБАЙДАЛ: тоосоон ба һунгалта

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ БАДАРУУЛАН

Ахын аймаг

«Коммунизм» колхозой коммунистнууд тоосоото һунгалтынгаа суглаа һая үнгэргэбэ. Тиихэдээ КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлхэ талаар туйлаһан амжалтанууд тухайгаа хөөрэлдэхэ зуураа, ажал хэрэгтэнь үшөөл бии байһан дутуу дундануудые усадхаха асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

Колхозой партбюрогой секретарь Ж. Самбяловай элидхэл болон тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаһан коммунистнуудай үгэнүүдые харахада, тус партийна организациин хүдэлмэридэ зарим тэды һайн хубилалтанууд байна. Тоосоото үе соо партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэри эли бодо һайжаржа, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл дээшэлээ. Энээнһээ уламжалан, ажабайдалда болон үйлэдбэридэ үзүүлэгдэдэг партийна нүлөөн эрид һайжарһан байха юм.

Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь Б. Мунконов) болон партбюро арга боломжонуудаа элирүүлжэ, бодото дээрэнь хэрэглэхэ, түрүү онол арганууды ажалдаа үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, түсэб, уялгануудаа дүүргэхэ гээшые уялгата хэрэг болгохо талаар анхарал татама хүдэлмэри ябуулжа шадаһан байна. Гадна социалис мүрысөөнэй шиидхэхы үүргэ дээшэлүүлхэ гэжэ ехэ оролдосо гаргаһыень онсолон тэмдэглэмээр.

Юһэдэхи табан жэлэй гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхэ талаар колхоз яһала амжалтатай ябана. 1974 оной дүнгөөр тус колхоз ВДНХ-гай 2-дохи шатын дипломдо хүртэһэн суутай. Мүн партиин райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой, ВЛКСМ-эй райкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэнхэй. Тэрэнээ алдагүйе оролдон ажаллана.

Мал ажалай ашаг шэмэ саашадань дээшэлүүлхэ хэрэгтэ горитой амжалтанууд туйлагдаа. Жэшээлхэдэ, наймадахи табан жэлэй дүнгөөр 100 эхэ хонин бүхэнһөө 70 хурьган, 100 үнеэнһээ 65 тугал абтаһан һаа, мүнөө үеын байдалаар 80—85 тугал, 85—95 хурьга абаад байһан тоосоотой. Иигэжэ адууһа малайнгаа тоо толгойе олошоруулжа, табан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэжэ шадаба. Гадна гүрэндэ ноохо худалдаха түсэб 120 процентдэ хүргэгдөө.

Эдэ мэтын амжалтада коммунистнуудай оруулһан горитой хубита бии гэжэ суглаанда хабаадалсагшад тэмдэглэнэ. Партиин гэшүүнэй нэрэ зэргые тэдэнэй олонхинь дээрэ үргэжэ ябана бшуу. Жэшээлхэдэ, малшад Х. Мунконов, Д. Унжуева, А. Гармаев, аха дүүнэр Т. ба Ф. Габановтан, Ж. Бартаев, В. Убашеева, С. Хумаев болон бусад сугтаа хүдэлдэг нүхэдтөө габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябадаг.

Аймагай болон ажахынгаа чемпион, хонишон-коммунист С-Д. Цыбденов һүүлэй хоёр жэлэй туршада 100 эхэ хонин бүхэнһөө 100—100 гаран хурьга абажа түлжүүлээ. Харин мал адуулагша Ф. Габанов хажуудань хүдэлдэг залуу хүбүүд, басагадта ходо туһалжа, даажа байһан ажалаа эрхимээр хэхэһээ гадна, ниитын хүдэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаададсадаг байха юм.

Тоосоото үе соо партийна хамтын суглаанууд Уставаар хараалагдаһан болзортоо ходо зарлагдажа, тэндэ шухалын шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг байгаа. Энэ хугасаа соо эндэхи партийна организаци олон шэнэ гэшүүдтэй болоо юм.

Гэхэтэй хамта тоосоото элидхэл болон коммунистнуудай хэлэһэн үгэнүүд соо шүүмжэлхы ажаглалтанууд яһала олон байба.

Жэшээлхэдэ, КПСС-эй Уставта таарахагүй ябадал гаргадаг зариман үшөөл ушардаг зандаа. Б. Мунконов, М. Актимов, С. Галсанов, С. Дарбаков гэгшэд даажа байһан ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандадаг, партийна даабари саг соонь дүүргэдэггүй байха юм.

Гадна колхозой үйлэдбэри дээрэшье олон дутуу дунданууд бии. Жэшээлхэдэ, механизаторнуудай болон малшадай кадрнууд дуталдана. Тиимэһээ тэдэниие һургаха тон шухала гэжэ хонишон Ж. Бартаев тон зүб тэмдэглэбэ.

КПСС-эй XXV съездые ажалай үндэр бэлэгүүдтэйгээр угтажа, арбадахи табан жэлые һайн амжалтатайгаар эхилхын тулада хүсэ шадалаа гамнахагүй байһанаа коммунистнууд С. Галсанов, Ф. Габанов, В. Убашеева болон бусад элишэлээ.

Суглаанай һүүл багта колхозой партбюрогой шэнэ бүридэл һунгагдажа, секретаряар Н. Мункинов баталагдаа.

Ц. ЦЫБДЕНОВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

Советскэ район

Улаан-Үдын 2-дохи домоуправлениин партийна организациин тоосоото һунгалтын суглаан болоно, партбюрогой секретарь П. Петров тоособо. Тус партийна организациин гэшүүд хотоёо болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлхэ ёһотой юм.

Энэ үүргэеэ хэр дүүргэжэ байһан тухайгаа коммунистнууд үнэн сэхээр хэлсэһэн байна. Тиихэдээ энэ талаар зарим тэды урагшатай алхамууд хэгдээ гэжэ суглаан дээрэ элишэлэгдээ.

Гэрэй комитедүүдэй хүдэлмэри саашадаа һайжаруулагдажа, тэдэнэй олонхинь үүргэеэ яһала дүүргэжэ шадана. Тоосоото үе соо 26 гэрэй комитедүүд бии болгогдобо. Тиигэжэ бүхыдөө 44 гэрэй комитет ажалаа ябуулна гээшэ.

Кировэй нэрэмжэтэ үйлсэдэхи 34-дэхи гэрэй комитедэй хүдэлмэри анхарал татамаар байна гээд П. Петров элидхэл соогоо тэмдэглээ. Тэрэнэй түрүүлэгшэ, коммунист нүхэр Жираков комитедэйнгээ хүдэлмэриие тон һайнаар эмхидхэжэ шадана.

Эндэ ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулха талмай, беседкэ, кино харуулха стенд, зоной һуужа амарха һандалинууд түхеэрэгдэнхэй. Энэ зун элдэб һонирхолтой асуудалнуудаар 11 лекци үнгэргэгдэжэ, эрдэм наука тухай 7 кинофильм харуулагдаһан байха юм. Гадна тус гэртэ ажаһуугшадай хамтын суглаанууд хирэ-хирэ болоод лэ зарлагдажа байдаг. Тэдэнэй үзэмжэдэ элдэб асуудалнууд табигдадаг аабдаа. Жэшээлхэдэ, «Совет хүнэй абари зан ба түхэл маяг», «Ниитын гурим наринаар сахилга», «Байрынгаа түлбэри саг соонь оруулдаггүй зон» тухай хөөрэлдөөнүүд болоо.

Тус гэрэй комитет архи уудаг, гэртэхинээ үймүүлдэг, үйлсэдэ ниитын гурим эбдэдэг зонтой шанга тэмсэл хэдэг байха юм. Нэгэтэ бэшэ иимэ зон комитедэй заседанида уригдажа, зүбшэн хэлсэгдэдэг һэн. Эдэ мэтын хэмжээ ябуулгануудай нүлөөлхы һайн үүргэ эли.

Гадна Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсын 23-дахи, Каландаришвилиин нэрэмжэтэ үйлсын 19-дэхи гэрэй комитедүүд баһал һайнаар хүдэлнэ гэжэ тэмдэглэгдээ. Эдэнэрэй түрүүлэгшэнэрээр, гэшүүдээрнь коммунистнууд һунгагданхай. Тэдэнэр партийна даабарияа һайнаар дүүргэхые оролдодог, эдэбхитэй зон юм.

Домоуправлениин дэргэдэ эмхидхэгдэһэн соведэй бүридэлдэ 11 хүн ороно. Эдэнэр бултадаа коммунистнууд. Тус совет гэрэй комитедүүдэй хүдэлмэриие залан хүтэлбэрилнэ.

2-дохи гэрэй захиргаанай дэргэдэ бии болгогдоһон арадай хиналтын бүлэгэй хүдэлмэридэ баһал онсо анхарал хандуулмаар байна. Бүлэгэй түрүүлэгшээр коммунистка К. Зимина һунгагданхай. Гэр байрануудые заһабарилгын шанарые, энэ хэрэгтэ һомологдоһон мүнгэнэй хэр зүбөөр гаргашалагдажа байһые, барилгын материалнуудые гамтайгаар хэрэглэхэ гээшые тус бүлэгэй гэшүүд нарин хиналта доро абанхай.

Гэр байрануудые шэнэлэн заһабарилха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлбэ. Энэ хэрэгтэ 43 мянган түхэриг гаргашалха даабаритай аад, 50 мянган түхэригэй хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдээ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаһан коммунистнууд партийна организациингаа хүдэлмэридэ ушардаг дутуу дунданууд тушаа гол түлэб тогтоо.

Олохон үйлсэнүүд хододоо муухай байдаг гэжэ тон зүб заагдаба. Хотын үйлсэнүүдтэ модо, һөөгүүдые тариха хэрэг үшөөл муугаар ябуулагдана. Хабартаа зарим үйлсэнүүдые асфальтаар хушаад, намартаа эбдэнэ, малтана, тиигээд дахин хушана. Иигэжэ байхадань гүрэнэй хэды шэнээн ехэ зөөри хиидэ хаягдана гээшэб? Эдэ мэтын шүүмжэлхы ажаглалтанууд, дурадхалнууд тон зүб гэжэ суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар мэдэрээ. Тиигээд саашадаа хүдэлмэреэ улам һайжаруулхын тулада хүсэ шадалаа гамнахагүй байһанаа мэдүүлээ.

Тиихэдээ КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын тулада социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэбди гэжэ коммунистнууд онсо тэмдэглээ. Политһуралсалда урданайхиһаа ехэ анхарал хандуулха ёһотой байһанаа 2-дохи домоуправлениин коммунистнууд мэдэрнэ. Тиигэжэ түрэл хотоёо болбосон түхэлтэй болгохын түлөө тэмсэлдэ коммунистнуудай оруулдаг байһан хубитын горитойгоор дээшэлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Тус партийна организациин секретаряар П. Петров дахинаа һунгагдаба.

Д. КОЛМАКОВ,
манай штатнабэшэ корр.

ТАБИН ЖЭЛДЭ—ПАРТИИН ЗЭРГЭДЭ

Советскэ Союзай Коммунис партиин зэргэдэ аяар таби, таби гаран жэлэй саана жагсаад, мүнөө болотор амиды мэндэ ябаһан зоной урда малгайгаа абан дохихо дуран хүрэнэ. Бууралсагаан тархитай болоошье һаа, амаралтада гаранхайшье һаа, эдэнэр ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа ябадаг.

Граждан болон Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай дүлэн соотуур гаража, гүрүүшын табан жэлнүүдтэ болон дайнай һүүлэй хүшэр хүндэ үедэ эдэнэр унаһан малгайгаа абаха забгүй хүдэлжэ, бүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа. Тиигээд мүнөө Совет гүрэнэй байгуулалтын асари ехээр хүгжэн һалбарһанай гэршэнэр болоһон, энэ хүгжэлтын үндэһэ һуури табилсаһан, манай партиин түүхын хуудаһануудые бэшэлсэһэн зон гээшэл. Д. Ш. Гергенов, Е. Д. Алёхина, С. К. Сластин, В. С. Окунев, А. И. Прохоров, З. Г. Филимонов, Н. Е. Левский, А. М. Убугунов, К. Е. Тугутов, Д. Д. Колмаков, А. И. Петров...

50 жэл... Эдэ жэлнүүд мүнхэ сагай агшам зуурань. Гэбэшье эдэ жэлнүүд дэлхэйн шарайе үндэһэн дээрэнь хубилгажа, олон яһата арадуудай урда бодото жаргалай зам нээгээ.

...КПСС-эй Советскэ райкомой актова зал соо районой партийна, комсомолой организацинуудай тугуудай дэргэдэ эдир пионернууд баяр ёһололой жагсаалда зогсоно. Партиин райкомой секретарь Ю. Батуев энэ суглаае нээхэ зуураа, партиин ветерануудай, залуу коммунистнуудай эндэ уулзаһан ушарые тон ехэ удха шанартай гэжэ онсолон тэмдэглэбэ.

Удаань КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Базаров трибунада гаража, партиин ветерануудые халуунаар амаршалаад, намтарнуудайнь хуудаһа ираба.

Дансаран Шагдарович Гергенов 1921 ондо РКСМ-эй, 1925 ондо ВКП(б)-гэй гэшүүн болоһон байна. Тиигээд лэ пенсидэ гаратараа партийно-ажахын хүдэлмэридэ үнэн сэхээр, хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлөө. «Хүндэлэлэй Тэмдэг», Улаан Одоной орденуудаар, СССР-эй болон МНР-эй олон медальнуудаар шагнагдаһан юм.

Василий Сергеевич Окунев 30-аад онуудай эхеэр партиин зууршалгаар Сэлэнгын МТС-эй политотделэй начальнигаар эльгээгдэһэн юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо манай республикада партийна, советскэ органуудта хүдэлөө.

Бусадшье ветерануудай ажабайдал залуу үетэндэ үльгэр жэшээ болоно гээд нүхэр Базаров онсолон хэлээ. Мүнөө үеын залуу коммунистнууд аха нүхэдэйнгөө гаргаһан гэрэлтэ замаар, КПСС-эй гэшүүнэй нэрэ зэргые дээрэ үргэн ябана.

Судна бүтээлгын заводой инженер-технолог С. Хохряковые абаад үзэе. Нэн түрүүн фрезеровщигой һурагшаар хүдэлжэ эхилээд, Зүүн Сибириин технологическа институт заочноор дүүргэһэн байна. Тэрэ бэлиг шадабаритай залуу мэргэжэлтэдэй эрхимүүдэй нэгэн болоо.

«Электромашина» заводой слесарь, КПСС-эй райкомой гэшүүн Е. Фадеева табан жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээд, партиин XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тулада габшагайгаар ажаллана. Тэрэ Зүүн Сибириин технологическа институдай 5-дахи курсда заочноор һураха зуураа, эрхим студентнэрэй тоодо оролсодог юм.

Эсэгэ, хүбүүнэй, аха, дүүнэрэй таһаршагүй нягта холбоо барисаан... Энэ ушар манай партиие бүри хүсэтэй, жагсаалыень бүри бата болгодог гээшэл даа.

Залуу эрдэмтэн, КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Д. Сандитов мүнөө докторой диссертаци бэшэжэ байна. США-да болоһон эрдэмтэдэй уласхоорондын симпозиумда һая хабаадалсажа ерээ. Залуу доцент ерээдүйн багшанарые бэлдэхэ хэрэгтэ баһал эрхим амжалта туйлана.

Судна бүтээлгын заводой инженер-технолог С. Хохряков, багшанарай институдай комсомолой организациин секретарь А. Карнышев болон бусад залуу коммунистнуудай зүгһөө үгэ хэлэхэдээ, түрэл орондоо, түрэл партидаа үнэн сэхэ ябахабди гэжэ ветерануудай урда тангариглаад, тэдэнэртэ удаан жаргал, ута наһа юрөөгөө.

Дансаран Шагдарович Гергенов, Василий Сергеевич Окунев гэгшэд харюугай үгэ хэлэхэдээ, ажалдаа амжалтатай, ажабайдалдаа жаргал-

ШЭНЭ, ТҮРҮҮ ЮУМЭНДЭ —ҮРГЭН ХАРГЫ

АЖАЛАЙМНАЙ ДҮНГҮҮД ЮУ ХАРУУЛААБ

Тусгаар бэеэ даадан звено болоод хүдэлхэдэ юугээрээ һайн бэ гэбэл, нэн түрүүн газар тариалангайнгаа ёһотойл эзэд болоно, ургуулһан ургасынгаа, абаһан продукциингаа зэргээр ажалай түлөөһэндэ хүртэхэдөө, бүхы хүдэлмэреэ һайнаар бүтээхэ гэжэ хүн бүхэн оролдоно.

Бидэ гурбадахи жэлээ энэ гуримаар хүдэлнэбди. Энээниие үнгэрһэн жэлнүүдэй үрэ дүн элитээр харуулаа. Жэшээнь, байгша ондо бүхы 1542 гектар тариалангай га бүхэнһөө 12,1 центнер гэхэ гү, үгышье һаа бүхыдэнь 18.800 центнер хуряажа абаа һаа, 1 центнер ороoһон бүхэндөө 91 мүнгэндэ хүртэхэ болонобди. Хэрбээ гектар бүриһөөнь 12,1 центнерһээ дээшэ орооһо ургуулжа абабал, орооһоной центнер бүхэндэ 91 мүнгэ нэмэжэ абаха болоно. Иигээд ерэхэдээ, манай звеногой механизатор бүхэн ганса үндэр бүтээсэтэйгөөр бэшэ, мүн ажалаа һайн шанартайгаар бүтээхэ гэжэ оролдодог болоо. Ушар иимэһээ манай наһажаал механизаторнууд өөһэдынгөө баян дүй дүршэлые залуушуулдаа дамжуулжа үгэхэ гэжэ оролдоно. Хоёрдохёор, манай звеногой механизатор бүхы машина техникэдэ, түлишэ-тоһондоо эзэн шэнгеэр хандажа, хэрэгтэ хэрэггүй юумэндэ үлүү ябадал хэжэ ехэ гарза гаргашада унахаяа болёо.

Тиигэжэ бидэ ажахын тоосооной зарим гуримда ороһон тусхай звено болоһон жэлһээ хойшо орооһо тариалай баян ургаса ургуулжа абанабди. Урзанда бүхы тариалангай гектар бүриһөө 14, нёдондо—14,4 центнер ургаса хуряагдааһэн. Үнгэрэгшэ намар тэрээнһээ бүришье баян ургаса — гектар бүриһөө 17 — 18 центнер орооһон абтаха байгаа. Теэд гэнтэ ороһон эртын саһанда 230 гектар тариамнай дарагдажа, угаа ехэ гарзада ороо һэмди. Саһанда дарагдаһан тариагаа хуряажа дууһатарнай, орой болоод, намарай паар хахалагдангүй байшоо юм. Тиимэһээ энэ хабарай тарилгын үедэ 1450 гаран гектар һолоомоной узуур хахалжа, үрэһэ хүрэнгөөр тариа һэмди. Эдэ бүгэдэ шалтагаанһаа болоно, мүнөө жэлэймнай ургаса тиимэшье һанаһандал хүрэмэ һайн байбагүй. Гэбэшье даб дээрэ тооложо үзэхэдэ, бүхы 1542 гектар тариаланайнгаа гектар бүриһөө дунда зэргээр 13 центнер үлүүтэй орооһон абтаба.

Энэ хабар орой болотор хүйтэн байжа, тарилгын хүдэлмэри унжагайрһан юм. Тиимэһээ манай отделениин тариалангай ургаса намар нилээд хожом болотор эдеэшээгүй байгаад, хуряалгада хожомдожо орообди. Хажуугаарнь хура бороо ороод, тариа хуряалгын хүдэлмэридэ угаа ехэ һаалта хээ. Гэбэшье манай звеногой 9 комбайнай гурбаниинь түрүүшын үдэрһөө һаадгүй тариа сабшажа ороо юм. Бэшэниинь хадагдаһан баал суглуулан сохёо, мүн эдеэгээ хүсэһэн тариае комбайнаар сэхэ түүбэрилэн хуряажа эхилээ һэмди. Тиигэжэ бүри сентябриин 20-до бүхы тариаланайнгаа хахадһаа ехые хуряагаад байгаабди. Мүнөө бүхы тариамнай хуряагдажа дүүрээ. Бүхы тариалангай 700 гаран гектар дээрэһээнь га бүхэнһөө 16—17 центнер абтаба.

Юуб гэхэдэ, дээрэ дурсагдаһан талмаймнай 290 гектарынь сэбэр паар байгаа юм, мүн 220 гектарынь намар хахалагдаһан, хабар минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан газар юм. Иигээд ерэхэдээ, бүхы талмайнгаа гектар бүхэнһөө 13 үлүүтэй центнер орооһо абаһан болонобди.

Манай бэеэ даадан звеногой коллектив 3 жэлэй туршада орооһо тариа ургуулха талаар зарим тэды дүршэлтэй болонхой. Нэн түрүүн залуушуулдаа тариашанай ажалай орёо оньһон нюусые ойлгуулжа, ёһотойл газарайнгаа эзэд болгожо шадаабди. Жэшээнь, Сэрэн-Доржо Гуршоев, Лопсон Жигжитов, Сергей Мохноев, Сергей Ангаров, Демид Хальчаев гэгшэд яһала һайнаар ажаллажа байна. Жэшээнь, Сэрэн-Доржо Гуршоев тариа хуряалгын үедэ 4 мянга шахуу центнер орооһо сохижо абанхай. Лопсон Жигжитов Сергей Ангаров хоёр баһал имэрхүү хэмжээнэй орооһо хуряанхай.

Коммунист Даша-Нима Данзанович Тыхшеевэй хүтэлбэри доро тариа сабшадаг залуу комбайнернууд Сергей Мохноев Демид Хальчаев хоёр 370—400 гектар тариа хадаһан. Даша-Нима Данзанович өөрөө 400 гаран гектар тариа хадаа. Дээрэ дурсагдаһан залуушуулай хэһэн хүдэлмэриие, ажалайнь шанарые хараад үзэхэдэ, бэеэ даадан, урдахи харюусалгаяа ойлгодог ажалша бэрхэ тариашад болоо гэжэ хэлэмээр.

Һайн шанартайгаар хахалагдаһан намарай паар дээрэһээ ямаршье жэлдэ бараг ургаса абтадаг гэжэ механизатор бүхэн мэдэнэ. Энээниие бидэшье баһа өөһэдынгөө ажалай дүн дээрэһээ хаража ойлгобобди. Хабар хахалагдаһан мянга гаран гектар тариалангай гектар бүхэнһөө 10 гаран центнер орооһо хуряабабди. Хэрбээ намар хахалагдаһан паар дээрэ тариһан һаа, га бүриһөөнь 14—15 центнер абаха байнабди. Ушар тиимэһээ мүнөө бидэ намарай паар хахалалгада ехэл анхарал хандуулаабди. 5 трактораймнай 4-ниинь хоёр халаанда газар хахалаа юм. Василий Тулуев, Саян Зайганов, Виктор Сороковиков, Доржи Тыкшеев гэгшэд 600 гектар намарай паар хахаланхай. Буда Санжиевич Манзаракшеев хадалан дээрэхи һолоомо суглуулжа һүрилөөд, хүбүүдэй хахалха газарые бэлдэжэ үгөө. Үшөө 300 гектар намарай паар хахалжархёо һаа, ехэл һайн һааб даа. Юуб гэхэдэ, тарианайнгаа ургасые дээшэлүүлхэһээ гадна, хабарай тарилгын хүдэлмэриие эртээр, агротехническэ болгони болзорто дүүргэхэ аргатай болохобди.

Гэхэтэй хамта манай ажалда бии байгаа алдуу эндүүнүүдые тэмдэглэхэ шухала тэжэ һанагдана. Ушарынь юуб гэхэдэ, манай тариалангай хүрьһэндэ таарахагүй ургамал таригдашана. Жэшээнь, энэ хабар совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй түсэб дүүргэхын тула ешмээн таригты гэжэ яахыншье аргагүйгөөр баалахадань, 75 гектар талмайда энэ ургамал тариа һэмди. Теэд хара хүрьһэтэй газарта ургадаг энэ ургамал манай эндэхи боро хүрьһэтэй тариаланда таарагүй. Тиимэһээ гектар бүриһөө 6 центнер ешмээн хуряажа, тарианайнгаа ургасые угаа ехээр доошолуулаабди. Ешмээнэй орондо горох тариа һаа, алишье талаараа ашаг олзотой байха һэн. Ерэхэ жэлдэ 200 гектарта горох тарижа хуряагаад, намарай паар болгохо хараа бодолтойбди.

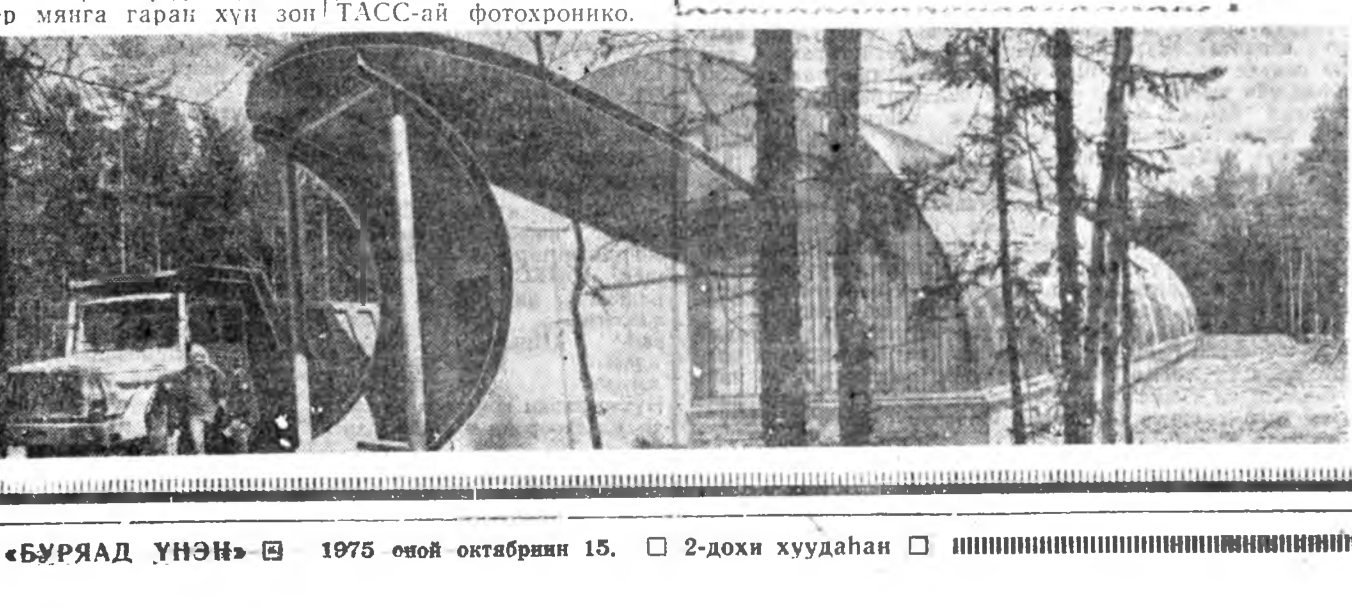
Эдэ бүгэдэһөө гадна, эртээр эдеэгээ хүсэдэг «Бирюсинка» сортын шэниисэ хадалиг газартаа тарибалнай дээрэ гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, «Бирюсинка» унасаар багашье һаа (гектарай 22 центнерһээ доошо бэшэ орооһо үгэдэг) эртээр эдеэгээ хүсэдэг ха юм. «Саратовская-38», «Скала» гэхэ мэтын орой эдеэшэдэг сортнуудай шэниисэ тариад, саһанда даруулхаһаа дээрэ

СОВЕТ ОРОН — ШЭНЭ ҺОНИН

БУРЯАДАЙ АССР. Алдарта Байгал арюухан далайн эгээл хойто заха багта Курлы хошуун дээрэ Северо-Байкальск гэжэ шэнэ хото баригдажа эхилээ. Энэ хото ерээдүйн сагта баригдажа байгаа Байгал-Амарай түмэр замай магистраль дээрэхи нилээд томо түб болохо түсэбтэй юм. Северо-Байкальскын проект һаяхана баталагдажа олондо һайшаагдаа. Тэрэниие Ленинград хотын инженернүүд ба архитекторнууд бүтээгээ. Барилгашадыньшье баһал Нева мүрэнэй эрьеһээ ерэнхэй.

Северо - Байкальск айхабтар түргэн ургана. Эгээ мүнөө үедэ эндэ хоёр мянга гаран хүн зон ажаһууна. Майхан ба вагончигуудай байрада дулаалагдаһан модон гэрнүүд бодоно. Эдэ гэрнүүд соо хүүргэ, тоннель барингшад, механизаторнууд, харгы замшад ажаһууна. Энэ хотодо магазин, һургуули, хүүгэдэй саад нээгдэнхэй, хүдэлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Северо-Байкальск.
ТАСС-ай фотохронико.

ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАҺАН МЯНГАН ФЕРМЭ

КУСТАНАЙ. (ТАСС-ай корр. Е. Норинг). «Кустанайсельхозстроймонтаж» трестын хабсаргагшад хүндэ ажал оньһожоруулха түхеэрэлгэ, ээлжээтэ фермэдэ тодхожо дүүргэбэ. Энэнь табан жэлэй эхинһээ хойшо оньһожоруулагдаһан мянгадахи фермэнь болоно. Һүнэй товарна фермэ, хонийой болон гахайн байра комплексно аргаар оньһожоруулха хүдэлмэреэ коллектив хододоо уридшалан дүүргээд ябана. Жэлэй дүүрэтэр энэ трест 800—800 толгой мал нэгэ доро шахан таргалуулха тусхай талмайнуудай барилгые түгэсхэхэ юм.

ТАЙГАДАХИ ФАБРИКАНУУД

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр. И. Перелицкий). Технологическа хэрэглэмжын зомгоол үйлэдбэрилхэ оньһожоруулагдаһан хоёр цех Согдинска леспромхоздо ашаглалгада үгтэбэ. Тэндэ тодхогдоһон машинанууд модо болбосоруулхада хаягдаһан үлэгдэлһөө целлюлозно промышленностьда шухала хэрэгтэй түүхэй эд — зомгоол гаргана.

Байгал-Амарай түмэр харгыда дүтэ шадар түбхинэһэн леспромхозуудта дээрэ дурдагдаһан түхэлэй үшөө хэдэн фабриканууд байгуулагдахаар хараалагдана. Тэдэнэй ашаглалгада үгтэхэдэ, жэлдээ 100 мянганһаа дээшэ дүрбэлжэн метр хэмжээнэй модоной үлэгдэл технологическа зомгоол болгогдон үйлэдбэрилэгдэхэ байна.

ПЛАНТАЦИНУУД ЗАВОДТОО ДҮТЭЛНЭ

МИНСК. (ТАСС-ай корр. Е. Галкин). Брестскэ областиин механизаторнуудай удаа Гродненска ба Минска областьнуудай олохон ажахынууд саахарайнгаа свекло хуряажа эхилбэ.

Энэ үнэтэ культура һүүлэй үедэ гол түлэб саахарай завод шадархи зононуудта таригдадаг болоо. Тиин үргэн ехэ талмай дээрэ энэ культурые тариһанай ашаар хуряалга, тарилга ба харууһалалгын хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха арга олдоо бшуу. Жэшээлхэдэ, зарим колхоз ба совхозууд нэгэ доро табан зуугаад хуряалгын агрегадуудые, тэрэ тоодо зургаан далан нэгэ доро абаад ябадаг шэнэ түхэлэй «КС-6» маркын комбайнуудые хэрэглэнэ.

ХҮДӨӨ ТОСХОНУУДТА ГАЗ ОРУУЛАГДАНА

МИР-БАШИР. Азербайджанай ССР. (ТАСС-ай корр. С. Мирзоян). Бурудж тосхоной ажалшадай гэрнүүд соо газова шэрэмүүд хүхэ дүлөөр гэрэлтэбэ. Энэ хадаа байгаалиин газ соргоор абажа эхилһэн Мир-Баширска районой түрүүшын тосхон болоно.

Мүнөө үедэ Азербайджанай 200 гаран һуурин тосхонуудта байгаалиин газ хэрэглэгдэдэг болоо. Тэдэнэй ехэнхидэнь сэнхир түлишэ эдэ табан жэлдэ хүрэжэ ошоо.

Ленинэй ба Октябрийн революциин орденто В. В. Куйбышевай нэрэмжэтэ Воскресенскын химическэ комбинадай коллектив Московско область соогоо хамагһаа түрүүлэн табан жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухайгаа элидхээ юм. Мүнөө предприятиин цехүүд соо КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Химигүүд үйлэдбэриингөө арга боломжые дүүрэн ашаглаха, продукциин шанарые дээшэлүүлхэ зорилго урдаа табинхай. Тэрэнэй ашаар үйлэдбэриин түрүүшүүл жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур үшөө нэгэ миллион хоёр зуун тонно үнэтэ үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргахын түлөө мүнөө оролдожо байна. Комбинадай хүдэлмэришэдэй хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байһанда лаб этигэлтэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ...мол үтэгжүүлгын цех... ахалагша аппаратчи... М. Д. Арбузов. Энэ ... хэр табан жэлэйнгээ ... сэбтэ даабарине саг бол... зорһоонь үрид дүүргэ... нэйнгөө түлөө Ажалай алдар солын гурбадахи шатын орденоор шагнагданхай.
ТАСС-ай фотохронико.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ЖЭЛ

СУХАРИДАГГҮЙ ХҮН

Сагай ошохонь ямаршье [illegible] гээшэб даа?! Үдэр[illegible] үһанай урасхал мэ[illegible] түргөөр ошоно гэхэдэ ал[illegible] болохогүй шэнги. Тэрэ [illegible] зургаан жэлһээ үлүү [illegible] үнгэршэбэ. Хабарай [illegible] хүйтэн хагсуу үдэр[illegible] эхилээд байгаа. Үбһэ [illegible] хоморджо, һү һаа[illegible] доошолоод, һаалишад, [illegible]шадай ажалда шахардуу [illegible] тудаад байба. Эгээл энэ [illegible] колхозой хүтэлбэрилхы [illegible]аалтан үдэр бүри шахуу [illegible]аржа, ямар хэмжээ аба[illegible] юу хэхэ тухайгаа эрид [illegible]аар хөөрэлдэдэг һэн. [illegible] түрүү зоноо, ажал[illegible] бэрхэ шударгышуулаа [illegible] ажалда нэмэжэ ябуулха [illegible] бодол түрэһэн юм. [illegible] хэрэгэй бэелүүлэгдэжэ [illegible]хэдэ Тадзима Сабиров[illegible] Залаагай һүнэй фермэдэ [illegible]шан боложо ерэһэн юм. [illegible] тиихэдэнь ехэ гэгшын [illegible] үгэ таража, зугаа хөө[illegible]дөөн болоо бэлэй. Энэнь [illegible]агай зондо мэдээжэ бай[illegible] юм. Юуб гэхэдэ, нүхэр [illegible]ровагай бүри һаяхан [illegible] Татарай АССР-һээ [illegible] ерээд байхадань, хэн[illegible] танихагүй, өөрөөшье [illegible] бэшэ эхэнэр байгаа [illegible]. Ушар имэһээл, шэ[illegible] танил зонойнь элдэбээр [illegible] юмжолхо хөөрэлдэхэ, үгэ [illegible] гаргахань эшэ үндэһэ[illegible] унги узууртай байба [illegible].

[illegible] Ажал хүниие алдаршуул[illegible] гэдэгтэл адли ехэ үни [illegible] лооһшьегүй байхада, шэнэ [illegible]алишанай, холын айлша[illegible] һайхан сэдьхэл, абари [illegible] абьяастай бэрхэнь эли [illegible] бултайса харагдажа [illegible]алба. Түрэһэн татар ню[illegible]таа байхадаа бага зэргэ [illegible] ажал дээрэ яба[illegible] хадаал Тадзима Сабировна ажалайнгаа нюу[illegible] таажа, тодхо[illegible] оложо, олониитын [illegible]дабари харюулжа эхилээ [illegible].

Эдэ бүгэдэ ойлгосотой байһан. Шэнэ газарта нүүжэ ерээд, шэнэ ажалтай болоод, үшөө хүсэд түбхинэжэ үрдеэгүй байхада, ажаһуудалдань али олон түбэгтэй ушарнууд гарадаг, дайралдадаг һааб даа. Хүн бүхэн шамайе этигэл багатайгаар адаглан хаража байһандал адляар үзэгдэхэ, мал адууһаншье нэгэл ондоотойгоор уггаһан мэтэ болохоһоо гадна, тоо томшогүй һанал бодолнууд толгойдош түрэхэ. Хэды тиигэбэшье, эдэ бүгэдэдэ дарагдажа уруу дуруу ябаагүй, ажабайдалайнгаа гол һудалыень адхажа, жаргалтай ябадаг зоной нэгэниинь байха ёһоороо байжа шадаа.

Нээрээшье, нүхэр Закирова хүнгэн бэшэ зам дабажа гараа. Абаад хараял, хабарай хагсуу үдэрнүүд тудалдаба. Тиихэдэ үшөө дүтын танил нүхэд хомор. Түрэһэн нютаг болоод түрэл гарбалнууд һанаанда ороодхихо. Теэд, яахабши даа, ажабайдалай жама ёһон имэл ха юм. Хаанашье байгаарай, ябаарай тоонто нютагай сэдьхэл зүрхэнһөө гарадаггүй, һанаа үнөөндэ ородоггүй үдэрнүүд үсөөн лэ һэн.

— Бээ һула табижа, ажал хүдэлмэридөө дарагдажа болохогүй. Хожомынь тэрэнэйнгээ оншыень олоод дүршөөдхихэдөө ядахаяа болихош, — гэжэ Тадзима Сабировна мүнөө хөөрэдэг. «...Һү ехээр һааха гэбэл үдэр бүри залхуурангүй, эрид зүрхэтэйгөөр лэ носолдохо, үнэн зүрхэнһөө оролдожо урдань гараха хэрэгтэй. Тиигээгүй һаа юуншье бүтэхэгүй бшуу».

Зүб даа, оролдохол хэрэгтэй. Теэд, үнэхөөрөө, энэ эхэнэрнай үдэр һүнигүй гэхээр, эртэ үглөө, хүйтэ нойтоёо мартажа, хүдэлхэл гэжэ хүдэлжэл ябадаг хүн. Хэлэһэн зориһондоо эрхэ бэшэ хүрэдэг, тиимэл хадаа бэрхэшээлнүүдһээ сухаридаггүй, имагтал урагшаа һанаатай малшан мүн. Энээниие баталан харуулха баримтанууд тэрэнэй ажалай намтарта яһала олон бии. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада даажа байһан үнеэн бүриһөө дундаа зэргээр 2.682 килограмм һү һаажа, бүхы Хелгынгоо адагаар суурхажа гараба. Тиигээд, энэ түйлалтаараа һанаагаа огто амарбагүй, Урзанда жэл тэрэмнай Сэлэнгынгээ аймагай солото һаалишан, Социалис Ажалай Герой Надежда Лазаревна Тадвашкинатай мүрысэжэ захалаад, улам эршэтэйгээр, эсэхэ сусахые мэдэнгүй ажаллаһан байна. Эсэстэнь үнеэн бүриһөө 3.862 килограммм һү һааба, Энэнь Ноёхоной XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо урдань үзэгдөө дуулдаагүй, харагдаагүй түйлалта байшюо. Энэ амжалтаараа Тадзима Сабировна бүри урмашажа ажалай шэнэ илалтануудта зоригжоо. Шалтагаанинь юун бэ гэбэл, зоовстмэргэжэлтэдэй заабаринуудые эрхэ бэшэ бэелүүлнэ, өөрынгөө олоһон дүй дүршэлые дүүрэн хэрэглэн хүдэлдэг байна.

— Малшанай, илангаяа һаалишанай ажалда жэжэ, бага юумэн гэжэ байха ёһогүй, мая харууһалхадаа, бүхы ажалаа нарин нягтаар дүүргэхэ шухала, — гэжэ энэмнай хэлэнэ.

Имэл хадаа малша нүхэдтэеэ хүдэлмэри, даалгагдаһан хэрэг тухайгаа ходо хөөрэлдэжэ, зүбшэжэ байдаг зантай. Хэдыдэшье, ямаршье сагта малайнгаа харууһа, эдеэлэлгые һайнаар сахихын түлөө оролдолго ехээр гаргадаг гуримтай. Энэ асуудалда яахадаа ехээр анхаралаа табинаб гэхэдэ, тэрэмнай һүүлэй жэлнүүдтэ гунжа үнеэдые һаадаг шуу. Урданай малша зоной заабариин ёһоор, гунжадые һайнаар эдеэлүүлээд, саг соонь һаагаад байхада, ганса түрүүшынгээ жэлдэ бэшэ, харин саашадаашье һү ехэтэй үнеэн болодог гэжэ хүсэд мэдэхэ болоһон даа. Ушар имэһээ үбһэ тэжээл болоод таряа талханай зүйл малдаа үгэхэдөө, залхуурангүй үнеэдээ эрхэлүүлэн байхыень харахаш.

— Тиигэхэл ёһотой. Мал гээшэмнай баһал өөрын абари зантай бшуу. Хэрзэгыгээр хандаал һаашни, һайн үнеэд болохогүй, һүеэ татажа захалдаг, — гэжэ нүхэр Закирова залуу һаалишадтаа саг үргэлжэ һануулжа, ойлгуулжа байдаг.

Энэмнай иигэжэл, үшөө ехэ алхам хэхэ хүсэлтэй ябадаг эхэнэр юм. Ганса өөрөө һү ехээр һаагаад, магтаал хайрада хүртөөд ябаха гэжэ хэзээдэшье оролдодоггүй. Фермынгээ бүхы ажалда һаналаа табижа, малшадайнгаа хэр зэргээр ажаллажа байһаниие адаглажа ябадаг. Илангаяа залуу малшадта анхаралаа ехээр хандуулдаг, өөрөө һайн жэшээ харуулжа, һургаал заабари ходо үгэжэ байдаг, һайн һайхан сэдьхэлтэй. Теэдшье, зарим нэгэнэй ажал хэрэгтээ халирхай нобшоор хандаа, ёһо журам эбдээ һаань, гараа дэлгээд миил дуугай һуудаггүй. Өөрынгөө һанал бодолые, ажалдаа тохёолдоһон дутагдалнуудые зайсуулха тушаа колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ гү, али мал ажалайнгаа мэргэжэлтэдтэ заатагүй дуулгажа, зүбшэн хэлэдэг. Тиигэншьегүй яаха һэм. Нүхэр Закирова арадай зараса — сомоной Соведэй депутат, колхозойнгоо отделениин гэшүүн хүн.

Үнэн сэхэ ажал, аша урэтэй гэһэндэл Тадзима Сабировна үнэндөө хүндэ ямбатай болонхой. Мүнөө тэрэниие уужам үргэн Ноёхондо таниха, мэдэхэгүй хүниие олохонь бэрхэтэй. Үбгэн залуугүй тэрэниие хүндэлдэг, юрөөлэй һайхан үгэнүүдые табидаг. Ажалдаа үндэр бүтээсэ түйлаһанайнгаа түлөө һүүлэй хэдэхэн саг соо «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медальда хүртөө, арадай ажахын түйлалтануудай выставкэдэ хабаадажа, үбсүүн дээрэнь мүнгэн медаль яларуулаа. Партиин райкомой, ажалшадай депутадуудай аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй Хүндэлэлэй грамотанууд яһала олон. «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгтэй. Колхозой правлени, партийна комитет гансахан нёдондо жэл холодильник, хубсаһа угаадаг машина бэлэглээ.

...Бүри һаяхана һэн. Намжаа һайхан нарата үдэрнүүдэй нэгэн байгаа. Алтан шаргал намарай баян хэшэгтэ, үрэжэлтэ һайхан сагай ерэһэнэй тэмдэг хаа хаанагүй үзэгдэнхэй бэлэй. Эгээл эдэ үдэрнүүдээр сэлгеэхэн Сэлэнгэ нютагаар албанай хэрэгээр ябахадаа, үйлэдбэриин түрүүшүүл—һаалишад, хонишодой ажалаар һонирхобоб, хүрэһэн лэ газартаа эльгээ даран байжа үнэн сэдьхэлһээ хөөрэлдэбэб. Хүнэй сэдьхэл, һэшхэл һайхан байгаа даа. Тиигэжэл ябахадаа, үнеохил Тадзима Сабировна тухайгаа һайн һайхан үгэнүүдые дуулажа, сээжэ соогоо юрөөжэл ябаа һэм. Хожомынь даа, хожомынь хэдэхэн үдэрэй үнгэрөөд байхада, Ноёхоной солото һаалишантай уулзажа зугаалхадамни, «Яахамнайб даа, олон зугаа үгэнүүдээр, ажал хүдэлмэриимнай дүн харуулна бээзэ» гээ һэн.

Одоол тиихэдэнь, ажалша бэрхэ хүнүүд иигэжэл өөр тухайгаа олон юумэ хэлэжэ үгэдэггүй, үшөө ехэ юумэ хэхэ хүсэлтэй ябадаг байна гэжэ өөртөө үшөө дахин тобшолол хээ бэлэйб. Зүгөөр бодото ажалша хүнэй абари шэнжэ шанар, һэшхэл болоод мохошогүй зориг имэл ха юм.

Ив. ОЧОРОН,
журналист.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. С. Закирова.

Д. ЭРДЫНЕЕВЭЙ фото.

ИНСТИТУДАЙ РЕКТОР

Хүүгэдэй үбшэнгүүдые шэнжэлэн аргалдаг Ленинградтахи институдай эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 50 жэлэй ой һаяхан гүйсэбэ. Һуралсалай ажал хэрэгһээ гадна, эрдэм-шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри эндэ үнгэргэгдэнэ. Жэл бүхэндэ институдай хүдэлмэрилэгшэд эрдэмэй 200 шахуу хүдэлмэри хэблүүлдэг байха юм. 1200 хүнэй һуурятай больница дээдэ һургуулиин дэргэдэ хүдэлдэг. Гурба мянган хүнһөө бүридэһэн врачнуудай, студентнэрэй коллективые ректор Галли КАЙСАРЬЯНЦ хүтэлбэрилнэ. Хэблэлэй шэнэ Һонинной агентствын корреспондент Алла БЕЛЯКОВА институдай хүдэлмэри ба тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ тухай нигэжэ хөөрэнэ.

Багша, эрдэмтэ, хүтэлбэрилэгшэ Галли Кайсарьянцын үргэн ехэ бүхы ажал ябуулгые ойлгон мэдэжэ абахын тула нэгэ үдэр хүрэхэ байна.

Эртэ үглөөгүүр тэрэ проректорнуудтай зүблөө хэдэг юм. Хүүгэдэй элдэб янзын үбшэнгүүдые, нялха үхибүүдэй үбшэнгые шэнжэлэн аргалха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэдэг. Гараха түрэхэһөө зүрхэ муутай нялха үхибүүдые дары аргалха түб институдта эмхидхэн байгуулагданхай. Һаяхан профессор Баиров үе мүсөөрөө холболдожо гараһан эхир үхибүүдые һалгааха талаар хоморой шухаг операци хээ. Галли рентгенэй зурагуудые анхаралтайгаар харана. Операци амжалтатай һайнаар үнгэрөө. Үхибүүд ондо ондоо хоёр оро дэбдихэр дээрэ амгалан тэнюунээр нойрсоно.

Зүблөөнэй һүүлээр ректор клиникэнүүд соогуур ябажа, шалгадаг юм. Үхибүүд гээшэмнай жэгтэй, һонин зон ха юм даа. Эрилтэ ехэтэй ректорэй коридор соогуур ябахадань, шаг шууяа табилдаһан балшар бага үхибүүд дахалдаад һалахагүй. Теэд эдэниие үлдэжэ байхагүй ха юмши.

Үдэрэй 3 часта хүнүүдтэй өөһэдынь хэрэгээр уулзажа хөөрэлдэдэг. Кайсарьянц хүн зоной һанал бодолоор недели дэ хоёр удаа хөөрэлдөө хэжэ, зүбшэл заабари үгэдэг, туһаламжа үзүүлдэг байна.

...Баглаа сэсэг бариһан залуу эхэнэр гүйдэлөөрөө шахуу кабинет руунь оробо. Баглаа. сэсэг хадаа баяр баясхалан хүргэһэн зоной һанал бодолые элирхэйлһэн гэршэ тэмдэг гээшэ ааб даа. Теэд энэнь онсо удхатай баглаа сэсэг лэ. Хаанаһаа табигдаһан адресгүй амаршалгануудые Галли Кайсарьянц хорин табан жэл соо һайндэр бүхэндэ абаһан байгаа. Хаанаһаа хэнэй эльгээһыень таажа, мэдэжэ абаха гээд ядагша һэн. Тиин мүнөө эльгээдэг байдаг хүниинь өөрөө орожо ерэбэ бшуу. Энэмнай Лида Леонова гээшэ. Гуша шахуу жэлэй урда тээ Ленинградта тэрэнэй солдат эсэгын бэедэ Галли операци хэһэн байгаа. Врач тухайдаа эсэгэнь ехэ юумэ Лидэдэ хөөрэдэг һэн.

Дайнай эхилхэтэй сасуу, педиатр Галли Кайсарьянц сэрэгэй хирург болобо. Һургуули соо госпиталиинь байрлаа. Түхэреэн сүүдхэ соо операци хэхэ ушар гарадаг байба. Хүреэлэгдэһэн Ленинград хотын бүхы бэрхэшээл түбэгые Галли Кайсарьянц бэе дээрээ үзэһэн юм. Госпиталиин подвал соо тэрэнэй эхэ, жэлтэй Коля хүбүүниинь «ажаһуудаг» һэн. Ушарынь юуб гэхэдэ, эдэнэр хүреэлэлгэдэ ороһон хотоһоо гаража үрдеэгүй бэлэй. Мүнөө Николайнь хоёр хүбүүнэй эсэгэ болонхой. Тэрэ врач юм.

Дайнай дүүрэмсээр Галли аспирантурада орожо, хүүгэдэй үбшэнгүүдые шэнжэлэн үзэхэ зорилго урдаа табиһан байгаа. Түрүүшээр кандидадай, удаань докторско диссертаци амжалтатайгаар баряа һэн. Эрдэмэй тушаал хэргэмынь шье урагшатай байба. Гэбэшье нэгэтэ Галли Кайсарьянц олон хүнүүдые гайхуулаа бэлэй. Гоё һайхан театрнуудтай, болбосон түхэлтэй түрэл Ленинград хотоёо орхижо, гэр бүлөөрөө аяар холын Барнаул, Алтай ябашаба. Юһэн жэл соо тэрэ Ленинградайхидал адли кафедра Барнаулда эмхидхээ һэн. Тэндэ Коммунис партиин зэргэдэ ороо.

Мүнөө институт дүүргэжэ байһан хүнүүдэй хаана хүдэлхэеэ ошохо тухай хубаарилгын үедэ байлсахадаа, Галли холын нютагуудта ошожо хүдэлхыень зүбшэл үгэдэг юм. Ажалайнгаа зам һаял эхилһэн врачнуудта энэнь һайн һургуули болодог байна гэжэ тэрэ тоолоно.

...Ажалай үдэр дүүрэбэ. Үдэшэндөө Галли Кайсарьянц үхибүүдэй дунда дахинаа ородог юм. Теэд мүнөө тэрэ ректоршье, профессоршье, врачшье бэшэ. Тэрэ юрын хүгшэн эжы болон[illegible].

(АПН).

ДЕПУТАТ — АРАДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭ

ҺУНГАГШАДАЙНГАА ЗАХЯА ИИГЭЖЭ ДҮҮРГЭНЭ

Үбсүүндээ аймагай Соведэй депутадай тэмдэг зүүһэн дүшөөд наһанай эхэнэрые — гильбэрэйхид үдэр бүри шахуу харадаг.

Улаан-Үдын аймагай «Заветы Ильича» совхозой һү һаалиин 3-дахи фермые даагшаар ажаллажа байһан Дымбрынжап Будажаповна Раднаева совхоздоо олон жэлдэ үнэн сэхээр ажаллажа, нютаг голдоо хүндэтэй болонхой. Дымбрынжап Будажаповнагай үбсүүндэ «Ажалай алдар солын 3-дахи шатын орден» ярларна. Даадаг фермэнь һайнаар хүдэлжэ, «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө.

Нэгэ совхозой газар дээрэ хүршэ ажаһуудаг Гильбэр, Кокорино тосхонуудай ажалшад Дымбрынжап Будажаповнае Гильбэрэй сомоной Соведэй депутадаар долоо дахин һунгаһан юм. Нютагайнгаа хүн зоной дунда этигэл найдабарида хүртэһэн энэ эхэнэр залуушуулда туһатай заабари үгэдэг байхаһаа гадна, элдэб асуудалнууд болон гүйлтануудтайгаар хандаһан һунгагшадта саг соонь харюу үгэхые, али болохоор туһалхые оролдодог. Нютагайнь хүн зон Дымбрынжап Будажаповнада нэгэнтэ бэшэ баясхалан хүргэгдөө.

Үсэд нэтэрүү энэ эхэнэр һунгагшадайнгаа захяа заабариие дүүргэлгэ болгожо, тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар бага бэшэ ажал хэһэн байна. Депутадай туһаламжаар совхоздо ниитын бани баригдаа, Гильбэр тосхонһоо Кокорино хүрэтэр харгы заһагдаа.

Мүнөө аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй депутат болоод байхадаа, тосхонойнгоо клубые капитальнаар заһабарилуулха асуудал табяад, тэрэнээ заатагүй шиидхэхэ хүсэлтэй оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй депутат Д. Раднаева.

З. ВЕСНИНА.
Авторай фото.

ДУРСАЛГА

ТҮРҮҮШЫН ДЕКАДА

Түрүүшын кантата. Түрүүшын симфони. Түрүүшын опера. Түрүүшын балерина. Түрүүшын дуунууд, хүгжэмэд. Түрүүшын композиторд. Түрүүшын арадай артист... Түрүүшын декада.

Буряад арадай уран һайханай — удхаараа социалис, хэлбэреэрээ национальна искусствын — түрүүшын бултайса захатанууд анха түрүү Москвада харуулагдаһаар тэбхэр гушан табан жэл гүйсэбэ. Аяар гушан табан жэл үнгэрөө гэн гэһэйш, [illegible] болоһон шэнги элирхэйлэн һанагдана.

1940 оной октябрь һэн. [illegible] үдэрые имагтал манай искусствын ажал ябуулагшад [illegible] бэшэ, мүн бүхы арад [illegible] мартадаггүй. Тэрэ [illegible] Буряад-Монголой хүгжэмтэ драмын театрай коллектив «Баяр» гэжэ хүгжэмтэ драмаар Буряадай искусствын түрүүшын декадые нээжэ ниислэлэй ажалшадые баясуулаа һэн.

Москва. ССР Союзай Ехэ театр. Энэ суута театрай ендэр дээрэ декадые нээгээ, Буряадай түрүүшын хүгжэмтэ зүжэгэй түрүүшын аккорднууд эхиеэ татаба. Хүн зон багтажа ядатараа суглараа һэн. Ород зоной хэлэдэгээр, тэрэ үдэр театр соо яблокыншье унаха зай забһар үгы байгаа. Засагай газарай хүндэтэ һуурида парти ба правительствын хүтэлбэрилэгшэд ерээ. Улаан сэмбээр бүреэтэй һандали дээгүүр түбэй газарай искусство, литературын, соёл болбосоролой ажалтан, олониитын ажал ябуулагшад сугларжа, Байгалай үмэнэхи алар холын айл аймагуудһаа айлшалан ерэһэн артистнуудай наадые хүлеэн һуугдаа.

Тиихэдэ Буряадай уран зохёолшод сооһоо миил хоёрхон хүн — Аполлон Шадаев бидэ хоёр ошоһон байгаабди. Юуб гэхэдэ, тэрэ түрүүшын декада гансал искусствын байжа, уран зохёолшод олоороо хабаадалсаагүй һэн. Би тиихэдэ декадын литературна талые даагша уялгатай һэм, тиигэжэ декадын түгэсхэлэй концертдэ хэдэн дуу, «Номин Байгал» гэжэ түрүүшын буряад кантатын шүлэгүүдые зохёоһон байгааб. А. Шадаев «Баяр» гэжэ зүжэгэй хоёрдохи авторынь, гадна тэрэ үеын олохон артистнарай буряад хэлэ бэшэгэй багшань байгаа. Тиимэ ушарһаа Москва ошолдоһон байгаабди.

Декадые нээлгэн дээрэ Ехэ театр соо бүлэг зохёолшодтой уулзаа бэлэйбди. Урда жэлынь А. Шадаев бидэ хоёр СССР-эй бүхы арадуудай бүлэг зохёолшодтой хамта орденоор шагнагдаһан байжа, Алексей Толстойтой, Новиков-Прибойтой, С. Маршагтай, А. Фадеевтэй, С. Михалковтой танилсаһамнай туһа болоо. Театр соо ябаһан СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной генеральна секретарь А. А. Фадеевтэй хөөрэлдөө һэмди. Тэрэ болоод, бусад зохёолшод манай декадые ехэтэ һонирхон, нээгдэхыень хүлеэн ядажа байһанаа мэдүүлээ бэлэй.

— Би хорёод оной тэн багаар Алас-Дурна зүгһөө ерэжэ ябахадаа, Дээдэ-Үдэ хотодотнай хоёр час үлүүгэй тогтоһон байнаб. Элһэтэй, улаан тооһон хото байгаа бэлэй. Мүнөө ошоо һаа, танихаар бэшэ Улаан-Үдэ болоо ёһотой даа,.. — гээд Александр Александрович хөөрэлдөөгөө эхилбэ. — Хэн мэдэбэ, тэрэ городой артистнар Москвада мэргэжэлээ харуулха юм гэжэ. Тиихэдэ театршье гэжэ танай тэндэ үгы байгаабза... Танай декада автономито республиканууд сооһоо түрүүн, тэрээнһээ байтагай зарим союзна республиканудһаашье урид болохонь ха юм.

...Удаань манай түрүүшын оперо — «Энхэ-Булад баатар» айхабтар ехэ амжалтатайгаар хэдэй дахин табигдаа. Тэрэ үеын газетэнүүдые ирахада, өөрынгөо хайшалжа абаһан статьянуудые уншахадам, мүнөө угаа һонирхолтой байдаг. Сагай ошохо бүри сааргһанай шарлабашье, барлаһан үзэгүүдэй багсайжа уншагдахань — нэгэ юрэ бусын үльгэр шэнги үзэгдэхэ юм. Буряадай искусствын түрүүшын декада тухай түбэй бүхы газетэнүүд бэшээ, харин корреспондентнүүдшье гайхалсаһанаа бэшээ. Тиихэдэ олон үндэһэтэ совет уран һайханай солотой ажал ябуулагшад — артистнар, дуушад, балетмейстернүүд, композиторнууд, уран зураашад — өөһэдынгөө һайшаалнуудые мэдүүлһэн юм.

Буряадай уран һайханай арбан хоногой харалга хадаа совет арадуудай халуун бата хани барисаанай, тэдэнэй искусствануудай хоорондохи хани харилсаае, хамтын хүгжэлтые элирхэйлэн харуулһан найр наадан мүн байгаа. Манай залуу искусствын арга боломжонуудые, оюун бэлигтэ урашуулаймнай мэргэжэл шадабариие шадаал һаа гүйсэдөөр, дүүрэнээр харуулха гэжэ аха нүхэд — ородой искусствын элитэ ехэ ажал ябуулагшад халуунаар туһалалсаа һэн гэжэ онсо тэмдэглэхэ ёһотойбди.

Тиигэжэ декадын уран һайханай хүтэлбэрилэгшөөр солото режиссер Туманов, главна дирижёроор Борчхадзе, главна балетмейстерээр суута Моисеев, главна хормейстерээр Миднов гэгшэд Москваһаа ерэһэн байгаа. Тэдэнэр декадын амжалтатайгаар үнгэрхын тулада ехэхэн юумэ хэһэн юм. Эдэнэй хүсөөр декадын бүхы наадануд уран найруулгынгаа, удха шанарайнгаа талаар һайн табигдажа, олоной үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэниинь мэдээжэ.

Эгээл энэ декадын бэлэдхэлэй болон бэежэлэй үе соо Буряадай уран һайханай оюутан олоороо шалгаржа, нэрээ нэрлүүлһэн, солоёо дуудуулһан габьяатай. Эндэ түрүүшын буряад композиторнуудай тодоржо гараһые тусгаар тэмдэглэхэ шухала. «Баяр» гэжэ хүгжэмтэ зүжэгые Бау Ямпилов өөрынгөө багша Павел Михайлович Берлинскитэй хамта, тэрэнэй хүтэлбэри доро зохёолсоһон юм.

Мүн «Энхэ-Булад баатар» гэжэ түрүүшын буряад оперын хүгжэмые зохёоһон Ураалай консерваториин профессор, композитор Маркиан Петрович Фроловой шаби байһан Дандар Аюшеев хүгжэм зохёолгодонь багшадаа ехэхэн туһаламжа үзүүлээ һэн. Тиихэдэ Жигжит Батуев һаяхан лэ томо хүгжэм зохёолгодо орожо байһан аад, арадай хүгжэмэй оркестртэ тааруулан хэтэрай аяганануудые найруулдаг байгаа. Композитор Морошкиной «Номин Байгал» гэжэ түрүүшын буряад кантатые найруулгада ехэ туһа хүргэһэн байха.

Энэ декадын дүнгөөр манай солото режиссер Гомбо Цыдынжаповта ССР Союзай арадай артистын үндэр нэрэ зүүлгэгдэһэн байна. Манай хүгжэмтэ драмын театрые оперо ба баледэй театр болгожо, Ленинэй орденоор шагнаһан юм. Эды ехэ үндэр сэгнэлтэдэ хүртэһэн манай үндэһэн театр тэрэ гэһэнһээ хойшо хүгжэлтынгөө үргэн харгыда ороо һэн.

Декадын нээгдэһэнһээ хойшо арбан хоног мэдэгдэнгүйгөөр үнгэрбэ. Һүүлээрнь түгэсхэлэй ехэ концерт болобо. Тэрэ концертдэ парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд барандаа һуугаа. Тэрэ ложын урдаһаа харагдахаар бидэндэ һууринуудые үгэһэн байгаа. Харахадамнай тэрэ үедэ һаяхан Советскэ Союзай Маршалнууд болоһон табан ехэ полководецууд Климент Ефремович Ворошилов түрүүтэй һууба.

Түгэсхэлэй концертын һүүлээр Кремлиин ордоной ехэ зал соо правительствын зүгһөө хүндэлэлэй банкет боложо, тэрээн дээрэ Гомбо Цыдынжапов, Николай Таров гэгшэд баясхалангай үгэ хэлэжэ, ёһололой духаряа парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй тоншолдуулан бариһан юм.

Эдэ бүгэдэ баяр баясхалангай ушаралнууд хадаа Буряадай уран һайханай, зохёол найруулгын саашанхи хүгжэлтэдэ угаа ехэ түлхисэ болоно үгэһыень бидэ мүнөө үзэжэ байнабди.

Мүнөө агууехэ партиингаа XXV съездэ бэлэдхэл болоно байхада, ВЛКСМ-эй XVII съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үтые дурдаха дуран хүрэнэ: «Совет литература болон искусствын бүтээлнүүд манай оюун ухаанай сэгнэшэгүй ехэ баялиг, манай социалис ниитэ национальна омогорхол болоно. Тэдэнэй ехэхэн хубинь дэлхэйн соёлой алтан жасада оронхой».

Ц. ГАЛСАНОВ,
поэт.

САГАЙ УЛАРИЛ ХЭНЭЙ МЭДЭЛДЭБ?

[illegible]ЭЖААЛАН зохёолгын [illegible] шэнэ юумэ шэн[illegible] ологлгын та[illegible] СССР-эй Министр[illegible]дэй Соведэй дэргэдэхи [illegible] комитет совет эр[illegible]дэй хэһэн шухала уд[illegible] шанартай шэнжэлгын дүн[illegible] зүбтэ тоололжо, бү[illegible]лдөо абаба. Радиолока[illegible]ар абтадаг үүлэнэй га[illegible] түхэл нюдэндэ харагда[illegible] тад ондоо байдаг гэ[illegible] элирүүлэгдээ. Зарим [illegible] нэгэ процентһээ бага [illegible] эзэтэй уһа өөртөө шэн[illegible] абажа ябабашье, лока[illegible] дээрэ айхабтар томоор [illegible] харагдан харатдадаг юм. [illegible] шэнжэлгэ тушаа һа[illegible] хэлэхэ зуураа. [illegible]СССР-эй Гидрометцентрэй [illegible]СССР-эй энэ түб нэгэн доро [illegible] бүмбэрсэг дэлхэйн ме[illegible]рологическа түб гэжэ тоо[illegible]доог) директор, геогра[illegible] эрдэмэй доктор, про[illegible]ссор **М. А. Петросянц** [illegible]метеорологуудай уласхоорон[illegible] харилсаан тухай ТАСС-[illegible] корреспондентдэ нигэжэ [illegible] байна.

— Радиолокационно тех[illegible] шадамараар хэрэглэн, [illegible] уларилые уридшалан [illegible]барилха хэрэгтэ энэ [illegible]лгэ шухала удха шанартай. Тэрэнэй ашаар самолёдуудай аюулгүйгөөр ниидэлгэ хангагдаха, һайжаруулагдахашье байна. Бүмбэрсэг дээрэ сугларһан үүлэнэй хэмжээн тухай бүри тодорхой мэдээншье абтадаг болохо юм. Юуб гэхэдэ, сагай уларилай албан тиимэ мэдээгүй байха ёһогүй бшуу. Жэшээлхэдэ, СССР-эй гидрометеорологическа албанай түб үдэр бүри 10 миллион үгэһөө бүридэһэн мэдээ гулидхадаг, тэдэниие хэрэглэдэг.

Сагай уларилай бүхэдэлхэйн албанай хүдэлмэриин орёое, шухала удха шанартайе ойлгуулха зорилгоор хэдэн баримта дурдая. Һаяхан Охотско далай дээрэ айхабтар ехэ хүсэтэй циклон буугаа юм. Тэрэнэй хүсэн ба шэглэл тухай мэдээе сагай уларил шэнжэлдэг Японой регинальна түб Москва тээшэ дары түргэн дамжуулаа. Тэрэ мэдээнэйнь үндэһөөр, электронно-тоололгын машина бүхы хэрэгтэй баримтануудые саг дары элирхэйлэн гаргаадхёо һааб даа. Тиин ехэ гасалангай болохоёо байһан тухай мэдээсэл Алас-Дурнын ажахынуудта хэдэхэн минутын турша соо эльгээгдээ юм. Онгосонууд дары бухтануудтаа хорожо, аюулай болохоёо байһан тухай мэдэһэн хүнүүд һэргылэмжын хэмжээнүүдые абаа бэлэй.

Совет мэдээжэ метеоролог Б. П. Мультановский гэдэг Арктикые «сагай уларилай кухни» гэжэ нэгэтэ нэрлээ һэн. Гансашье Арктикаһаа бэшэ, мүн Атлантикаһаа, халуун бүһэлүүрһээ, Сахараһаа, Антарктикаһаа абтаһан бүхы мэдээсэлнүүдые дэлхэйн хамаг метеостанцинууд хараадаа абаха зэргэтэй. Эдэ станцинууд метеорологическа түбүүд худар гурбан час болоод лэ мэдээсэлнүүдые дамжуулна бшуу. Энэнь шухала удха шанартай. Юуб гэхэдэ, Атлантиин океанай агаарай байдалай, тэндэхи, мүн Баруун Европодохи уларилай ямарые тодорхойлон лаб мэдээгүй аад, СССР-эй Европодохи хубиин уларилые уридшалан зүбөөр тайлбарилжа шадагдахагүйнь мэдээжэ.

Манай бүмбэрсэг дээрэ дэлхэйн гурбан метеорологическа түб бии: Москвада, Вашингтондо, Мельбурнда. Тэдэ түбүүд тусхай хэлхеэ холбоогоор саг үргэлжэ мэдээсэлнүүдые абалсажа байдаг юм. Бүмбэрсэгые тойрон бөөгнэрһэн үүлэн тухай тодорхой мэдээ абаха хэрэгтэ «Метеор» түхэлэй совет хэмэл одод, американ «Метеосат» айхабтар ехэ туһа хүргэдэг.

Агаарай байдал тухай али бүхы мэдээнүүдые дары түргэн суглуулжа ашаглаха хэрэгтэ сагай уларилай албан тон ехэ үүргэ дүүргэдэг. СССР-эй үргэн нэлэнхы газар дайдаһаа абтаһан сагай уларил тухай мэдээнүүдые телехолбооной утаһаар ондоо гүрэнүүд тээшэ саг үргэлжэ дамжуулжа байдагбди. Жэшээлхэдэ, Хабаровскаар Токиодо, Каир дэгүүр Найроби хүрэтэр, Прага, Оффенбал (ФРГ), Париж ба Бренелл (Англи) дээгүүр Вашингтон хүрэтэр гэхэ мэтэ. Эдэл телехолбоогоор бүмбэрсэгэй баруун хахадай агаарай байдал тухай мэдээсэлнүүдые абадагбди. Иимэ нягта харилсаан, найдамтай хэлхеэ холбоон хадаа дэлхэйн сагай уларилай албанай амжалтада ехэ нүлөө үзүүлдэг байна. Хельсинкидэ болоһон зүблөөнэй дүнгүүдые, дэлхэйн политическэ байдалай «дулааралгые» гансашье совет бэшэ, мүн бүхы оронуудай метеорологууд сэдьхэлээ ехэтэ ханангяар угтаа. Юуб гэхэдэ, оронууд хоорондын ахни харилсааньһаа синоптигуудай ажалай амжалта сэхэ дулдыдаха байна бшуу.

Совет, американ, Канадын, ФРГ-гэй, Японой, Великобританиин эрдэмтэд агаарта боложо байгаа бүхы хубилалтануудые хараадаа абаһан тоо, баримтануудые үндэһэ болгожо, моделиин тусхай теори зохёогоо юм. Энэнь агаарай океаниинешье шэнжэлхэ, сагай уларилыешье зүбөөр уридшалан тайлбарилха амжалта түгэс арга олгоо. Хожомоо сагай уларилые удаан болзороор уридшалан тайлбарилха хэрэг үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ байха. Эндэл метеорологуудай уласхоорондын хани харилсаан тон шухала удха шанартай болохонь дамжаггүй. Мүн мэдээнүүдые түргөөр суглуулха уласхоорондын бүгэдэ ниитын системын шэнэлэгдэн һайжархань ойлгосотой.

Агаарай байдалые, океаниие ба хуурай газарые шэнжэлхэ зорилготой метеорологуудай уласхоорондын харилсаае үндэһэ болгон, хоёр талын, тэрэшэлэн олон оронуудай хабаадалгатай туршалганууд хэгдэжэ заншаа. Жэшээлхэдэ, АТЭП гэжэ үнгэрһэн жэлдэ хэгдэһэн ганса туршалгада 70 гүрэн хабаадаа юм. Тэрэнэй ашаар абтаһан мэдээнүүд ехэ удха шанартай байгаа. Суглуулагдаһан баримтануудые саашадаа шэнжэлхэ хэрэгэй үшөө ехэ үрэ дүн асарха байһанда лаб этигэмээр. Мүн агаарта болож байгаа али бүхы үзэгдэлнүүдые шэнжэлхэ программашье үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

Ойрын жэлнүүдтэ дэлхэйн эрдэмтэд үшөө хэдэн гүн удха шанартай туршалгануудые хэхэ. Тэдэнэй ашаар агаарай байдалай физическэ шэнжэдэ хабаатай зарим асуудалнууд шиидхэгдэхэ юм. Тэдэнэй нэгэн — **муссонно туршалга** болоно. Тэрэнэй түрүүшын шатада совет, энэдхэг эрдэмтэд хабаадаа. Саашанхи шэнжэлгэнүүдтэнь 1977 онһоо эхилжэ бусад хэдэн оронуудай эрдэмтэд хабаадаха.

Бүмбэрсэгэй урда хубида хараалагдаһан **полярна туршалга** бэелүүлэгдэхэ дүтэлөө. Энээн тухай дурадхал манай орон оруулһан байна. Тэрэнэй ашаар бүмбэрсэгэй урда хубиин, мүн бүхы дэлхэйн сагай уларилда Антарктикын ямар нүлөө үзүүлдэгые лаблан тодорхойлхо зорилго табигдана. АМТЭК гэжэ нэрлэгдэһэн туршалгын гурбадахи шатые бэелүүлгэдэ Японой, США-гай, Великобританиин, СССР-эй болон бусад гүрэнүүдэй эрдэмтэд хабаадажа байнхай. Океан дээгүүрхи агаарай хубилалгые шэнжэлхэ зорилготой иимэ туршалга үнгэргэхэ тухай дурадхалые Японой эрдэмтэд оруулһан юм.

Москвадахи ба Вашингтондохи бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн метеорологическа түбүүдэй, СССР-эй ба США-гай метеорологическа албанудай хоорондо нягта харилсаа холбоон тогтоогдонхой.

Сагай уларилай бүхэдэлхэйн албанай аша туһаар агаарай байдалда хүлеэгдэжэ байгаа али бүхы аюултай хойшолонтой хубилалтануудые уридшалан тодорхойлхо, тайлбарилха аргатайбди, — гэжэ хөөрөөнэйнгөө түгэсхэлдэ СССР-эй Гидрометцентрэй директор хэлэбэ. — Иигэжэ хоорондоо туһалалсан хүдэлхэ гээшэ үрэ ехэтэй, бүхы дэлхэйн зондо аша туһатай байна.

Г. РЕЗНИЧЕНКО.

Газетэ ба уншагшад

ҺАНАМЖА, ДУРАДХАЛТНАЙ ҮНЭТЭЙ

Газетын редакци бүхэндэ уншагшадай һанамжа, дурадхалнуудай ехэ үнэтэй, туһатай, һонирхолтой байдагынь хэндэшье мэдээжэ. Уншагшадайнгаа һанамжа, дурадхал, зүбшэлнүүдые мэдэжэ абахын, тэдэнтээ ходо нягта холбоо барисаатай байхын тула газетын редакцинууд жэл бүхэндэ анкетэ гаргадаг. Тиимэ анкетээр уншагшадтаа хандадаг заншалтай.

Иимэ арга метод уншагшадтаа нягта холбоо барисаатай байха хэрэгтэ ехэ туһа хүргэнэ. Анкетын хэдыхэн асуудалда харюусаһан, хүхэ, хара, улаан, ногоон бэхээр, карандашааршье бэшэһэн, машинаар сохигдоһон үгэнүүд: «Тиимэ, иимэ», «Үгы», «Һонирхолтой», «Муу», «Хангалтагүй», «Тиимэ һаа, һайн һэн» гэхэ мэтэ харюунууд ерэдэг.

Хүндэтэ уншагшад! 1976 оной газетэ, журналнуудай захил манай республикын аймагуудта түлэг дундаа ябажа байна. Газетэ үшөө захяадүй хүнүүдэй яараха, шамдахаар саг болоо.

Манай «Буряад үнэн» газетын редакци ерэхэ жэлэйнгээ хүдэлмэриин түсэбэй гол асуудалнуудые хараалжа эхилээ. Тиимэһээ олон мянган уншагшадаймнай һанамжа, дурадхал, зүбшэлнүүд тон шухала, газетээ улам һонин, удха түгэлдэр, уншасатай болгохо хэрэгтэмнай туһа хүргэхэ байна бшуу.

1974 ондо манай дурадхаһан анкетэдэ нилээд олон уншагшад харюунуудаа эльгээгээ һэн.

Олон янзын анкетэнүүд. Олон янзын мэргэжэлтэй, наһатай, залуушье, бүри гүлмэр, эдиршье хүнүүд бултадаа манай уншагшад. Жэшээлхэдэ, Шэтын областиин Агын нютагта ажаһуудаг багша **Бадма-Базар Намсарай**н һонирхолтой дурадхалнуудаа эльгээгээ. Мүн Захаамигай аймагай **С. Шагдуров**, Яруунын аймагай **Д. Ширабон**, Хэжэнгын аймагай **С. Базардашиев**, Монголой Арадай Республикада ажаһуудаг **Амгалангийн Цоож** болон бусад эрдэм техникын һонин, уласхоорондын байдал, нютаг ороной, уһа голнуудай нэрэнүүд тухай, уран зохёол, үльгэр, онтохон, шэнэ дуун, һая гараһан номууд тухай уншаха дуратай байһанаа мэдүүлээ һэн. Тиимэһээ бидэндэ ерэһэн һанамжа, зүбшэлнүүдые хараадаа абажа, тобшоор хэлэбэл, уншагшадайнгаа дурадхалнуудые дүүргэхые оролдообди.

Хэжэнгын аймагһаа **Г. Гэсэгжапова** үнгэрэгшэ 1974 ондо манай анкетэдэ харюунуудые эльгээхэдээ, буряад уран зохёолшодой зохёолнуудые олоор толилжо байхыемнай дурадхаа һэн. Мүн Захааминай аймагай **М. Бадмаева**, Сэлэнгын аймагай **С. Биликтуев**, Хурамхаанай аймагай **Д. Будаева** болон бусад эрдэм, техникын һонин тухай манай газетэдэ уншахые, буряад шэнэ дуунуудые толилхыемнай хүсөө. Тэдэ һанамжа, дурадхалнуудынь гол түлэб дүүргэгдэжэ, бэелүүлэгдэжэ байдаг.

Хүндэтэ нүхэд! Юһэдэхи табан жэлэй һүүлшын жэл түгэсэхэ тээшээ боложо байна. Табан жэлэй түсэб дүүргэһэн тухайдаа аймаг, ажахы, предприятинууд баяртайгаар мэдээсэнэ.

1976 ондо КПСС-эй XXV съезд болохоор зарлагдаа. Тиимэһээ партиин энэ ехэ хуралдаае угтуулан, бүхы совет арад, тэрэнэй тоодо Буряад ороной ажалшад эршэ хүсэтэйгөөр ажаллажа, социалис мүрысөөндэ үргэн дэлисэтэйгээр оролсоод, бага бэшэ амжалтануудые туйлажа байнхай.

КПСС-эй XXIV съездын боложо үнгэрһөөр нилээд ехэ хубилалтанууд манай республикада болоо. Тиимэһээ КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэһэн дэбжэлтын ехэ оршон байдалда хүн, ажалшан бүхэнэй хубита, уялга айхабтар ехэ удха шанартай байна бшуу.

Гараха 1976 ондо манай хэхэ хүдэлмэриин түсэбтэ өөһэдынгөө һанамжа, дурадхалнуудые олоор оруулха байха гээд, таанад, уншагшадта найданабди.

Мүнөө танай анхаралда хэдэн асуудал табинабди. Тэдэниие уншаад, асуудал бүхэндэ харюусахыетнай гуйнабди. Харюутай анкетээ конвертдэ хээд, редакциимнай адресаар эльгээгыт.

1. Та «Буряад үнэн» газетэ үнинэй захина гүт? 1976 ондо захил хээ гүт? Гэр соогоо хэды хүн манай газетые уншанат?

____

____

____

2. КПСС-эй XXV съездые танай аймаг, ажахы, предприяти, цех, фермэ, бригада, та өөрөө ямар амжалтатайгаар угтажа байнабта?

____

____

____

____

3. Байгша ондо «Буряад үнэндэ» толилогдоһон ямар материалнуудые илангаяа һонирхон уншаабта?

____

____

____

____

4. Газетэдэ гарадаг тусхай хуудаһанууд («Хонхо», «Толи», «Эрдэм бэлиг—эрхим баян», «Саянһаа Витим хүрэтэр», «Эрдэм, техникын эди шэди», «Экономикын клуб» гэхэ мэтэ) тухай һанамжа, дурадхалнуудаа бэшыт.

____

____

____

____

____

5. Ямар асуудалаар, ямар удхатай, юун тухай материалнуудые «Буряад үнэн» дээрэ уншаха хүсэлэнтэй байнат?

____

____

____

____

____

____

6. Мэргэжэл, һуралсал, наһан, ажал тухайгаа тобшохоноор бэшээрэйт. Нэрэ, обогоо, адресаашье бэшэхэдэтнай болохо.

____

____

____

7. Харюунуудаа иимэ адресаар эльгээгыт, 670 000, г. Улан Удэ, ул. Ленина, 35, редакция газеты «Буряад үнэн».

СПОРТ

«АМУР» ШҮҮГДЭБЭ

Манай зоноһоо «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда ээлжээтэ гушадахи, гушан нэгэдэхи уулзалганууд үнгэргэгдэбэ. Зонын 14 командын футболистнууд Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй хото городуудай стадионууд дээрэ наадаһан байна.

Уулзалгын дүн хаража үзэхэдэ, мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлээд ябаһан Благовещенскын «Амур» командын футболистнууд эдэнэртэ айлшаар ерэһэн Усть-Каменогорскын «Восток» командада 0:1 тоотойгоор шүүгдэшэбэ. Энэнь «Амурай» футболистнуудай байгша оной нааданuудта өөрынгөө стадион дээрэ түрүүшынхеэ шүүгдэһэн, хүлеэгдээгүй ушар болоно.

Нүгөөдэ — Алас-Дурна зүгэй зонын футболистнуудай дундаһаа ана мана тулалдажа ябаһан Хабаровскын СКА команда Павлодарай «Трактортай» өөрынгөө стадион дээрэ наадахадаа, айлшадаа аяар 5:1 тоотойгоор шүүгээд, байдалаа улам һайжаруулжа шадаба. Хэдэн нааданай урда тээ мүрысөөнэй таблицада хоёрдохи һуури бүхөөр эзэлээд ябаһан Владивостогой «Луч» Семипалатинскын «Спартак» командые — 2:1 тоотойгоор шүүбэшье, сохижо оруулһан бүмбэгынгөө тоогоор гурбадахи һуурида гараба.

Сибириин хото городуудта үнгэргэгдэһэн наада хаража үзэхэдэ, эндэ талмайн эзэд булюу бэрхээр уулзалгаяа үнгэргэжэ, эдэнэртэ ерэһэн командануудые шүүгээд лэ табиһан байба. Жэшээнь, Новосибирскын «Чкаловец» команда Целиноградай «Целинник» командын футболистнуудые 2:0. Барнаулай «Динамо» Никольскиин «Горнягые» 4:1, Томскын «Торпедо» Джамбулай «Химигые» 2:0, Красноярскын «Автомобилист» Кзыл-Ордагай «Орбита» командые 1:0 тоотойгоор шүүһэн байба. Эдэнэрэй дундаһаа «Автомобилист», «Чкаловец» командануyд бусадтаа орходоо һайн байдалтай. Энэ үдэр манай «Сэлэнгэ» командын футболистнууд наадаагүй.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Амур» (Благов.)	30	17	8	5	40-15	42
СКА (Хабаровск)	29	18	3	8	46-21	39
«Луч» (Владивосток)	30	16	7	7	40-24	39
«Чкаловец» (Н-Сиб.)	31	14	8	9	45-25	36
«Автомобилист» (Кр-ск)	31	14	7	10	39-34	35
«Целинник» (Целин.)	31	13	8	10	39-35	34
«Динамо» (Барнаул)	31	14	4	13	41-32	32
«Орбита» (Кзыл-Орда)	30	12	7	11	36-32	31
«Химик» (Джамбул)	31	11	9	11	45-42	31
«Сэлэнгэ» (У-Үдэ)	30	11	8	11	29-38	30
«Спартак» (Семипал.)	31	9	11	11	33-35	29
«Торпедо» (Томск)	31	10	9	12	30-37	29
«Восток» (У-Камен.)	31	10	8	13	37-47	28
«Трактор» (Павлодар)	31	11	5	15	31-38	27
«Локомотив» (Шэтэ)	30	9	8	13	21-35	26
«Шахтер» (Караганда)	31	9	7	15	33-41	25
«Горняк» (Никольск.)	31	9	8	14	35-48	24
«Авиатор» (Эрхүү)	30	3	5	22	18-62	11

ОЛИМПИИН ҮБЭЛЭЙ НААДАНАЙ УРДА ТЭЭ

— Инсбруктэ үнгэргэгдэхэ үбэлэй Олимпиин наада хабаадалсаха совет ороной спортсменүүд Олимпиин тосхондохи арбадахи номерой гэртэ байха юм, — гэжэ СССР-эй Олимпиин нааданай комитедэй түлөөлэгшэд — харюусалгата секретарь Николай Курдюков, Олимпиин нааданай атташе Михаил Мзареулов гэгшэдтэ үбэлэй олимпиин наада үнгэргэхэ эмхидхэлэй хүдэлмэри хэжэ байгшад мэдүүлээ.

— Бидэнэр омог баяртай Москва хотоёо бусажа ерэбэбди, — гэжэ СССР-эй Олимпиин нааданай комитедэй харюусалгата секретарь Николай Курдюков ТАСС-ай корреспондент В. Кукушкинда хэлэбэ. Бидэнэр Олимпиин наада үнгэргэхэ бэлэдхэлэй комитедэй хүтэлбэрилэгшэдтэй хани ёһоор уулзажа хөөрэлдэхэдөө, үбэлэй наада эрхим һайн бэлэдхэлтэйгээр угтахын түлөө Австриин түлөөлэгшэдэй ехэтэ оролдожо байһые мэдэжэ абаабди. Тиимэһээ Олимпиада хадаа үбэлэй спортын нааданда дуратайшуулай ёһотойл һайндэрынь болохонь дамжаггүй.

— Манай ороной суглуулагдамал командада хэды спортсмен бүридхэлдэ абтаха бэ?

— Зуун арбан. Тэдэнэй 80 хүниинь эрэшүүл, 30-ниинь эхэнэрнүүд байха. Совет ороной спортсменүүд бүхы нааданда хабаадалсаха юм. Тэрэ дээрэ хэлэгдэһэн арбадахи номерой гэртэ эрэшүүл, хорин хоёрдохи номерой гэртэ эхэнэр спортсменүүд Исландиин, Бельгиин спортсменүүдтэй суг байхаар хараалагдана.

— Олимпиин нааданай тосхон ямар түхэл шэнжэтэйб?

— Юрын лэ олон, байратай гэрнүүд. Таһалга бүхэн гоё, сэбэр, оро, хубсаһа хунараа хэхэ шкаф, стол, стулнууд. Нэгэ таһалга соо нэгэшье, хоёр, гурбан хүн байхаар түхеэрэгдэнхэй. Олимпиин нааданда хабаадалсахаар ерэгшэд сүлөөтэй сагтаа өөһэд өөһэдынгөө командын түлөөлэгшэдэй ямар амжалта, илалта туйлаһые телевиденеэр хаража байха аргатай.

Интерклуб соо культурна хэмжээ ябуулганууд эмхидхэгдэхээр түсэблэгдэнэ. Мүнөө клубай хэхэ хүдэлмэриин жэшээтэ түсэб табигдаад байнхай. Тус клубта концерт табигдаха юм ха. Бидэнэрые олон ондоо кинофестивалиин дээдэ шангуудта хүртэһэн совет спортивна фильмүүдые асархыемнай эмхидхэлэй комитедэй түлөөлэгшэд гуйһан байна.

Штангистнууд нигэжэ хэлсэдэг: «Һайнаар эдеэлээгүй һаа, штанга даахагүйш!»...

Олимпиин наада үнгэргэхэ ороной түлөөлэгшэд спортсменүүдые дуратай эдеэгээрнь гүйсэд хангахаар шиидэнги. Хари гүрэнһөө ерэһэн айлшадые хангахаар эмхидхэлэй комитедэй зүгһөө табигдаһан Эмми Швабе гэгшэ спортсменүүдые эдеэлүүлхэ меню табиһан тухайгаа маанадта хөөрэжэ үгөө һэн.

— Манай ороной команда Инсбрук хото хэзээ ошохоб?

— СССР-эй суглуулагдамал командын түрүүшын бүлэг-хоккеистнүүд, санашад, биатлон болон санаар урилдагшад январиин 27-ной үдэр тэндэ ошоод байха. Тиихэдэ ороноймнай суглуулагдамал командын бүхы гэшүүд январиин 30-да аян замдаа бэлэн болохо ёһотой.

— Ерэхэ жэлдэ үнгэргэгдэхэ Олимпиин нааданда үсөөн түлөөлэгшэд гэхэ гү, али журналистнууд байхa болоно, — гэжэ эмхидхэлэй комитедэй генеральна секретарь Карл-Хайнц Клее тэмдэглэнэ.

Жэшээнь, хэдэн тоо, баримта дурдахада, Саппоро хотодо үнгэргэгдэһэн Олимпиин нааданда дүрбэн мянгаад журналистнууд хабаадалсаһан юм. Харин Инсбрук хотодо 175 журналист ерэхээр хараалагданхай.

(ТАСС).

«МЕТАЛЛУРГ» ИЛАБА

Футболоор «Труд» бүлгэмэй дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө эхилһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Гурба һарын туршада үргэлжэлһэн нааданда республикын промышленна предприятинуудай арба найман команда хабаадалсаһан байгаа. Байгша оной нааданда хабаадаһан командануудай дүн хаража үзэхэдэ, Хандагатайн леспромхозой, судна бүтээлгын заводой, царин сэмбын комбинадай, Элхиин авто-заһабарилгын заводой спортсменүүд һайн бэлэдхэлтэй байһаараа бусадай дундаһаа шалгараа.

Гурба һарын туршада үргэлжэлһэн нааданда Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай «Металлург», прибор бүтээлгын заводой, Хандагатайн леспромхозой, «Теплоприбор» заводой командануyд түрүүшын дүрбэн һуури эзэлээ.

Түгэсхэлэй наада өөрынгөө стадион дээрэ — Закаменск хотодо үнгэргэһэн «Металлург» командын футболистнууд прибор бүтээлгын заводой командые 3:1 тоотойгоор илажа гарахадаа, «Труд» бүлгэмэй дамжуулгын кубогта хүртэһэн байна.

* * *

«Труд» бүлгэмэй Центральна Соведэй суглуулагдамал командын һур харбагшад мүнөө һуралсал-һорилго Тольятти хотодо үнгэргэжэ байнхай. Манай республикын «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэд — СССР-эй спортын мастернууд Аркадий Бутхаев, Борис Цыбиков, Дэнжу Очирова гэгшэд энэ һуралсал-һорилгодо хабаадана!

Октябриин 16-һаа эдэнэр ВЦСПС-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэхэ һур харбагшадай нааданда хабаадалсаха юм.

С. ЦЫМПИЛОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА
Телеграф
Телефон
Радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

Франциин Республикын Президент В. Жискар д'Эстэнэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэхээ байһантай дашарамдуулан, совет-француз харилсаанай хүгжэлтэдэ, Европодохи оронуудай хоорондын холбоо барисаанай һайжаралгада, уласхоорондын шахардуу байдалай һуларалгада энээнэй ямараар нүлөөлэлгэдэ зорюулагдаһан материалнуудые дэлхэйн хэблэл толилжо үргэлжэлһөөр.

Хельсинкидэ болоһон зүблөөнэй һүүлээр энэ хадаа совет, француз хүтэлбэрилэгшэдэй түрүүшын уулзалга болоно гээд Парижай «Юманите» газетэ бэшэнэ. Энэнь ниитэ Европын уулзалгын түгэсхэлэй акт дотор батадхагдаһан гол ёһонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула һайн арга олгохо байна.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер түрүүтэй ГДР-эй партийно-гүрэнэй делегациин Советскэ Союзда ерээд бусаһан тухай социалис оронуудай хэблэл дэлгэрэнгыгээр толилно.

Совет-сириин хамтын мэдээсэл «Юманите» газетэдэ дэлгэрэнгыгээр тунхаглагдаа.

Европын капиталис зургаан гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй Францида үнгэргэгдэхэ зүблөөндэ зорюулагдаһан үргэн ехэ материалнуудые Баруун Европын хэблэл толилно.

(ТАСС).

ДАМАСК

ХАНИ БАРИСААН, ХАРИЛСАА ХОЛБООН

ТАСС

Араб Социалис дэбжэлтэ гэдэг партиин Генеральна секретарь, САР-ай президент Х. Асадай хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошоод бусалга Сириин олониитын анхаралда байһаар.

«САР-ай президент Х. Асадай хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ерэлгэ амжалтатай, аша үрэ ехэтэй, Дүтын Зүүн зүгтэхи мүнөөнэй байдалда шухала удха шанартай байгаа, — гэжэ «Тишрин» газетэ бэшэнэ. — Энэнь совет-араб хани барисаае саашаданьхүгжөөхэ хэрэгтэ нүлөөлхэ байна. Сионизмда ба тэрэнэй хүсэнүүдые дэмжэгшэдтэ эсэргүү тэмсэлдэ араб арадуудай хараа бодолые улам бэхижүүлхэ байна».

Советскэ Союзай ба Сириин Араб Республикын хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон стратегическэ шэнжэтэй юм. Энэ хани барисаан нэгэ нэгэеэ хүндэлхэ, этигэн найдаха, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй, хоёр ороной арадуудай аша туһада харюусаха бата үндэһэ һууритай гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

ЛИССАБОН

РЕВОЛЮЦИОННО СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

ТАСС

Революционно Соведэй заседани Португалиин ниислэл хотодо болобо. Республикын президент Ф. да Кошта Гомеш хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда, Польшодо ошоод бусаһан тухайдаа элидхэһэн байна гэжэ тусхай мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Португалидахи политическэ, экономическа ба социальна байдал тухай Министрнүүдэй Соведэй дэлгэрэнгы мэдээсэлые ревсовет шагнаһан байгаа. Правительствын бэелүүлдэг программа дотор хараалагдаһан элдэб асуудалнуудые бүтэмжэтэй һайнаар шиидхэхын тула зургаадахи правительствын ехэ оролдолго хэшээл гаргажа байһыень баталан абаһан тогтоол соогоо һайшаана.

Гадна, һаяхан орон дотор болоһон хархис муухай ябуулганууд түрүү үзэлтэй политическэ бүлэгүүдтэ нэбтэрэн ороһон хархис хүсэнүүдэй хорото хэрэг болоно гээд заседани дээрэ тэмдэглэгдээ гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ. Мүнөөнэй правительствые унагаажа, орониие хүтэлбэрилгын фашис шэнэ арга тогтоохо зам нээхэ гэээшэ эдэнэй гол зорилго болоно.

Эдэ бүгэдэ революцида ехэ аюул тохёолдуулха байна гээд революционно Совет үргэн ниитэ арад зониие һэргылнэ.

БЕЙРУТ

Ливандахи байдал

ТАСС

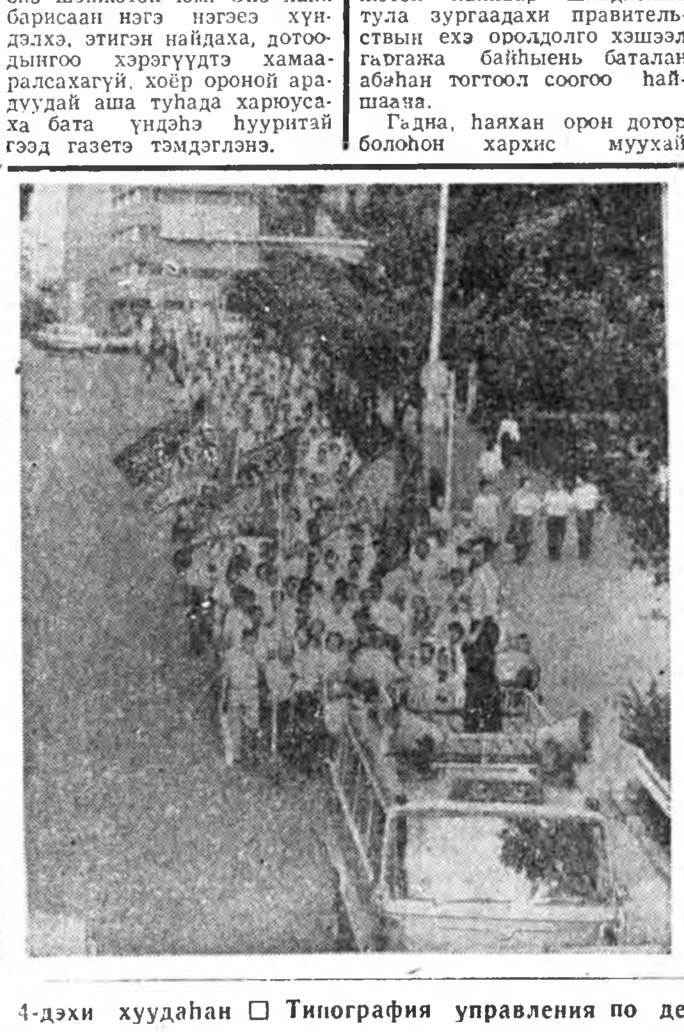
Һүүлэй хоёр хоног соо Бейрудтэ, оршон тойронхи нютагуудаар, мүн ороной бусад районуудаар амгалан байдал тогтонижоржо байна. Буудалдаа болюулха тухай хэлсээн гол түлэб сахигдана. Гэбэшье Бейрудэй зарим районуудаар хёмороо зүришэлдөөнүүд гарана. Бейрудэй Декван гэжэ районда снайпернуудай буудалдаанай үеэр хэдэн хүн шархатуулагдаа.

Айн Ар-Руммана, Шиях гэдэг районуудтахи баррикаданууд задалагдаа.

Хүн зон үйлсэ гудамжануудаар ябадаг болобо. Хотын олон кварталнуудаар автомобильнууд ябана. Гэбэшье ниислэл хото худар орохо харгы замууд үшөөл хаагданхай.

Ажалдаа гараха уряатайгаар засаг захиргаан алба хаагшадта, хүдэлмэришэдтэ хандаба.

Орочой хойто хубидахи Кубба гэжэ райондо, Триполи, Згорт хотонуудай хоорондохи «буферна зонодо» буудалдаан болоо.

Өөһэдынгөө экономическа ба политическэ эрхэнүүдэй түлөө зашшалта намарайнгаа тэмсэлые Японой ажалшад эхилбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: жагсаалда хабаадагшад Токиогой үйлсөөр дабшана.

ТАСС-ай фотохронико.

ВАШИНГТОН

США-гай ГҮРЭНЭЙ СЕКРЕТАРИИН ХӨӨРӨӨН

ТАСС

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, Холбоото Штадуудай мүнөөнэй политикада зорюулагдаһан хэдэ хэдэн асуудалнуудта харюусаба.

США-дахи олохон консерваторнуудай һэжэглэжэ байхадань, шахардуу байдал һуларуулха политикада Дж. Фордын правительство этигэнэ гээшэ гү гэжэ Г. Киссинджерһээ асуугаа. Энэ политика үндэһэлэн гаргаха гол нүхэсэлнүүд үшөөл бии байһаар гэжэ Г. Киссинджер харюусаба. Жэшээнь, Советскэ Союз ба Холбоото Штадууд бүхы хүн түрэлтэндэ аюул тохёолдуулха аргатай ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдтэй юм. Тиихэдэ дэлхэйн олон районуудаар манай аша туһа хоорондоо зүришэлдөөтэй. Тиимэһээ бидэ нэгэ нэгэндээ харша болоно ха юмбибди. Гэхэ зуураа, хүн түрэлтэндэ аюул тохёолдуулхагүйн тула хоорондохи зүришэлдөөтэй асуудалнуудаа гуримшуулан шиидхэхэ баатай болонобди. СССР ба США ондо ондоо үзэл сурталтайшье һаа, зэргэ оршон ажаһууха ёһотой гээд тэрэ мэдүүлээ.

Бодото байдал иимэл ха юм даа гэжэ Г. Киссинджер тэмдэглэбэ.

Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай совет-американ хөөрэлдөөнүүд тухай хэлэхэдээ, стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай хоёрдохи хэлсээндэ һаяар гар табиха таарамжатай байдал бии болохо гээд этигэн найдажа байһанаа США-гай гүрэнэй секретарь мэдүүлээ. 1975 ондо гү, али 1976 оной эхеэр энээнэй хэгдэхэ байһаниинь саашадаа тодорхойлогдохо байна.

Хоёр гү, али гурбан арсалдаата асуудалые зүбшэлхэ байнабди. Эдэ асуудалнууд хэдынэйшье сагта шиидхэгдэхэ аргатай. Энээнэй һүүлээр түгэсхэлэй шиидхэбэринүүдые зохёон абахын тула 4—6 недели соо техническэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ байнабди. Г. Киссинджерэй хэлэһэнэй ёһоор, эдэ хөөрэлдөөнүүдэй үеэр олон тоото асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ 90 хубяар дүүргэгдээ.

Һаяар танай Пекин ошолго, мүн президент Дж. Фордын албанай хэрэгээр ноябрь һарада КНР-тэ ошохые түхеэржэ байһан ушар Пекинэй правительствые Холбоото Штадуудай дипломатическа ёһоор мэдэрэлгэ болохогүй юм гү гэжэ гүрэнэй секретарьһаа асууба. США-гай ба КНР-эй хоорондохи гол зорилго, гол харилсаан хадаа уласхоорондын оршон байдалые зүбөөр сэгнэлгэдэ адли һаналтай байха гэһэн ябадал болоно.

Египедэй Араб Республикын президент А. Сададай һаяар Вашингтондо ошохыдонь, Египедтэ сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэ тодорхой уялгануудые США абаха гээшэ гү? Сэрэгэй туһаламжа үзүүлхэ талаар ямар бэ даа тодорхой уялгануудые мүнөөдөө абахаар бэлэн байһан тухайдаа юушье хэлэжэ шадахагүй байнаб гээд Г. Киссинджер харюусаба.

ПАРИЖ

Советскэ Союзда харша ябуулгынгаа түлөө шанда хүртэбэ

ТАСС

Норвегиин комитедэй А. Сахаровта Нобелевско шан олгоһон ушар «Советскэ Союзда зүрюу харша ябуулгануудые улам һүжэрөөн дэбэргэхэ, уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулха ябадалда хоро хүргэхэ, тойбо татаха гэһэн политическэ ябуулга болоно» гэжэ «Юманите» газетэ бэшэнэ.

Сахаров далаад онуудта эрдэм шэнжэлэлгын ябуулгаһаа һайн дураараа арсажа, совет байгуулалтада зүрюу харша «манифестнүүдые» зохёогоод, дэлгэрүүлэн тараажа эхилээ һэн гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

1973 ондо тэрэ хархис үзэл сурталтай американ сенатор Джексониие дэмжэжэ, совет-американ худалдаа наймаанай тэгшэ бэшэ гуримуудые болюулалгада политическэ үндэһэ һуури табиһан хуулиие баталан абаха уряатайгаар американ конгрессто хандаа һэн. Энэл жэлдэ зонхилогшо Пиночедэй Чилидэ хашалта харшалалтын ябуулгануудаа улам үргэдхэжэ, олон арбаад мянган зоной хохидолдо ороходонь, тэрэ Пиночедые дэмжээ бэлэй. Шахардуу байдал һуларуулгада эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, Сахаров баруунай хэблэлдэ, баруун оронуудай правительстванuудта нэгэнтэ бэшэ хандан, зүүн ба баруун оронуудай хоорондын харилсаандахи түгшүүрилые һуларуулга «аюултай» байна гэжэ мэдүүлээ һэн гээд газетэ тэмдэглэнэ.

МАНАЙ ДУУШАН- ... МОСКВАДА

Республикымнай ... дуушан Лхасаран Лин... ин 1975 оной СССР-эй ... нэй шанда зуурша... байна гэжэ манай газет... шагшадтаа дуулгаа ... Энэ үедэ Л. Линховоин ... ва хотодо гүрэнэй ... ехэ комиссиин боло... ороноймнай ниислэлэй ... түмэн ажалшадай урда ... хоолойгоо, оюун бэли... со шадабаряа харуул... бэлдэжэ байна.

СССР-эй арадай ... Лхасаран Линховоной ... церт октябриин 1... П. И. Чайковскиин ... рэмжэтэ Москвагай гүр... консерваториин конц... зал соо болобо. Энэ ... цертдэнь СССР-эй Акад... ческэ Ехэ театрай пиан... Л. Дмитриева хабаада... Концертын программа... ри гүрэнэй, ородой б... совет оперонуудай ари... мүнөөнэй совет компози... нуудай, буряад дуу... оронхой. Тэрэнэй һүүл... тябриин 17-ной ... Кремльдэхи съезднүүдэй ... шангай ендэр дээрэ А. ... родинай «Игорь тайжа» ... суута оперодо Кончак ... най партиие дуулаха боло...

Эдэ харалгануудай ... һэнэй хойно гүрэнэй ... комисси өөрынгөө ... бэри гаргаха ёһотой.

Зай, тингээд манай бур... ороноймнай суута дуу... Лхасаран Лодоновичто Мо... ва хотын олониитын урд... ехэ шалгалта һайн үгэж... хынь хүсэе.

Манай корр...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһан... «Соёл культурын ... нүүд үбэлдөө бэлэн бол... ёһотой» — түрүү ... «Бирагүйгөөр эхилбэ» гэ... «Правда Бурятии» газет... рейд.

Хоёрдохи хуудаһан... В. Крылов «Ушар үнги... ойлгонгүй хандахада» ... статья. «50 жэл соо парт... зэргэдэ» — Т. Власова... корреспонденци.

Гурбадахи хуудаһан... «Байгалай үмэнэ 1905 онд... гэһэн АПН-эй матери... «Ородой революциин 70 ... лэй ойдо».

Дүрбэдэхи хуудаһан... «Экспонадууд хөөрэнэ» ... һэн А. Климовэй ста... Шэнэ һонин. Баримтану... ТАСС-ай материалнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАМ...

«Орбита». 9.55 — Да... жуулгын программа. 10.00... Шэнэ һонин. 10.10. — «... Лермонтов». 10.55 — «Ол... га Сергеевна» — телевиз... но повесть. Хоёрдохи бү... (үнгэтэ). 12.10 — «Ур... гарнууд» (үнгэтэ). 12.40 ... «Үхибүүдтэ фильм». «На... нами Южный крест» — ур... һайханай фильм. 14.10 — ... «Хүхюу нотонууд» (үнгэт... 14.25 — Хоккейгээр ССС... эй чемпионат. ЦСКА — ... «Спартак» (2-дохи, 3-да... үенүүд). 16.00 — «Хүн б... хуули». 16.30 — «Ол... Сергеевна» — телевизи... повесть. Хоёрдохи бүл... (үнгэтэ). 17.40 — «Ур... һайханай самодеятельност... хабаадагшадай концерт (ү... гэтэ). 18.30 — «Время»... 19.00 — 19.10 — Забай... лалга.

Улаан-Үдэ. 19.10 — ... «Съездһээ съезд хүрэтэр... «Табан жэл, шинии туйла... нууд». 19.40 — Шэнэ һо... нин.

«Орбита». 19.50 — ... «СССР-эй Наукануудай ак... демиин гэшүүн-корреспон... дент В. Г. Афанасьев теле... визор харагшадай асууда... харюусаха. 20.20 — «Оль... Сергеевна» — телевизион... повесть. Хоёрдохи бүлэг (ү... гэтэ). 21.30 — «Дэлх... залуушуул». 22.05 — «Жи... зель» — фильм-балет. Т... рүүшынхеэ харуулагда... 23.30 — 23.40 — Забай... лалга. 23.40 — Концер... 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАМ...

Улаан-Үдэ. 18.50 — Теле... визионно һонин.

«Орбита». 19.10 — Хок... кейгээр СССР-эй чемпи... ЦСКА — «Спартак» (3-дахи ... үе).

Улаан-Үдэ. 19.50 — «Ф... кел» — залуушуулда зо... рюулагдаһан программа.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефон...

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54..., зам. редактора — 2-68..., зам. редактора — 2-62..., отв. секретаря — 2-50..., секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-2..., промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н 02505. Заказ № 0159...